

Elmegyünk

Elmegyek, elmegyek
hosszú útra megyek,
Hosszú út porából
köpnyővet veszek.

Április 30. Ráday Kollégium.
8. félévesek ballagása. Műsor:
Vallai Péter versesösszeállítás
mai magyar költők műveiből,
Corpus Pantomim együttes,
diszko.

Hová ballagunk? És kinek
van joga ballagni? Aki becsü-
lettel végigtanulta a négy évet
otthon, alberletben, kollégium-
ban? Vagy annak, aki becsü-
lettel végig élte a négy évet
egyetemen, klubban?

Elmegyek, elmegyek
hosszú útra megyek,
Hosszú út porából
köpnyővet veszek.

Lehet-e ballagni pirosban,
barnában, pöttyösben? Lehet-e
ballagni hangosan, táncolva,
virág nélkül? Lehet-e ballagni
úgy, hogy nem várnak a tan-
székek, péntek délután, eset-
leg szombat délelőtt? Tavasz-
szal, központilag?

Edes rózsám, szívem kedves
hallod hív az ének,
Csengőn, bongón szól a vig zene,
hadd táncoljak veled.

Egyszer el kell búcsúzni a
négy évtől, az egyetemről, tár-
saságtól, volt kedvesektől.

Utoljára tisztán örülni nekik.
Szerettem volna, ha mindenki-
nek sikerül ez azon az estén.
Hiányzott belől a virág, a fe-
kete-fehér, a nemes szomorú-
ság, de ekkora közösségben
megvalósítható-e a nem for-
mális ballagás? Valakitől el
kell búcsúznunk, ha már bú-
csúznak. Kitől, mitől? A pad-
tól? Melyiktől? A tanártól?
Melyiktől? A két félévig tani-
tól, vagy attól, amelyik há-
rom félévig tanított? Az elő-
adótól? Akit tiszteltünk és fi-
gyelemmel hallgattunk. Szere-
nádót adjunk nekik? A tizedik
emelőre?

Egy dologtól búcsúzhattunk
közösen, az életmódtól, amit
ezalatt a négy év alatt ki ke-
vésbé hasznosnak, ki hasznosab-
ban kialakított magának.
Talán a személyenkénti bal-
lagás a megoldás. Felöltözni
belül hófehérbe, kívül fekete-
fehérbe, a kezembe fogsz egy
csokor virágot és odaadod an-
nak, aki számodra az egyete-
men a legkedvesebb volt. Akár
tanár, akár diák. Minél több
csokrod van, annál gazdagabb
lesz az ünneped.

Sziráczi Éva

Két és félszeres a túljelentkezés

600 lány jelentkezett

Rektor tanácsülés volt má-
jus 9-én, ahol napirenden sze-
repelet az 1983/84-es tanévi ope-
ratív tanterv elfogadása, vala-
mint az új felvételi rendszer
bevezetésével kapcsolatos fel-
adatok, a felvételi vizsgák elő-
készítése.

Szuhay Miklós rektorhelye-
tes tájékoztatást adott a felvé-
telre jelentkezőkről. Nappali
tagozatra 1022-en jelentkeztek,
ami azt jelenti, hogy két és fé-
lszeres a túljelentkezés. Esti ta-
gozatra jelentkeztek felvételi
vizsgával 470-en, másoddipló-
mánsnak 746-an, ebből 316-an
ötéves képzésre, 3 éves
kiegészítő szakra 208-an, mér-
nök-közgazdász tagozatra
222-en. Idén nappali C
szak nem indul, a többi tanár-
szakra 25-25 a jelentkező. A
napali tagozatra 600 lány je-
lentkezett, a jelentkezők ki-
sebb része, vagyis 422 a fiú.

Mint ismeretes, az új felvé-
teli vizsgarendszer szerint több
tárgyból lehet vizsgázni, a ma-
tematika mellett, főleg a köz-

gazdasági szakközépiskolában
végzeteknek. A nappali ta-
gozaton 685-en történelemből,
185-en pg-ből, 101 jelentkező
könyvviteltől és 24-en pénzü-
gyből akarnak felvételi vizs-
gát tenni.

Az esti tagozaton a felvételi
tárgyválasztás fordított arányt
mutat, pg-ből 337 jelentkező
kíván vizsgázni, míg történe-
lemre 131-en jelentkeztek.

A matematika írásbeli vizs-
gára május 23-án kerül sor.
Aki történelemből vagy pg-ből
felvételizik, annak június 24-
én kell írásbeli vizsgát tenni,
délelőtt történelemből, dé-
lután pedig pg-ből. A szóbeli
vizsgák június 27.-július 1-ig
tartanak. Július 11-én dönt a
felvételi bizottság arról, hogy
a felvételizők közül, eredmé-
nyük alapján, kik lesznek az
egyetem elsőéves hallgatói.

Az új felvételi rendszer bo-
nyolultságára való tekintettel
az állami vezetés úgy döntött,
hogy a felvételiztető bizottsá-
gok részére alapos eligazítást
tart.

MARX KÁROLY
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYESÜM
KÖZPONTI KÖNYVTÁRA
Budapest IX., Dimitrov tér 8.

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJÉTEK!

XXV. ÉVFOLYAM, 9. SZÁM

1983. MÁJUS 12.

Ára: 1,40 Ft

„Álmokban álmaink valóra válnak”...

Fotó: Erdős Tamás

Egyetemi demokrácia — képzéskorszerűsítés

Ha valami jó, annak híre megy hamar. Ilyen híre van egyetem-
szerte mostanában az Ipari Kari pártalapszervezetnek, ahol külön-
sen élénk pártélet folyik. Részbe van ebben a kari pártvezetésnek
is, mert megpróbál a néhol sajnos eluralkodó formalitások helyett
közérdekű feladatokat kijelölni, s ezzel befolyásolni a karon folyó
munkát. Legutóbb ilyen volt a karon a tanszéki demokrácia helye-
zetének a vizsgálata. A munkabizottság kérdőívesszerűen a karon
állította össze a tapasztalati anyagot. Ezt megvitte az alapszer-
vezet, majd tovább folyt az önvizsgálat a pártcsoportokban. Lapunk
két alkalommal adott tájékoztatást a vizsgálati anyag egy-egy rész-
leteiről. Ezúttal pedig beszélgető partnerünk, Kovács Sándor kari
párttitkár, már a tapasztalatok birtokában tájékoztatja lapunk ol-
vasóit a vizsgálat céljáról, lefolyásáról, és a karra, sőt az egyetemre
vonatkozó tanulságairól.

Milyen indítékok alapján
döntött a pártvezetés arról,
hogy a kari demokrácia fel-
térképezésének témáját tűzi
napirendre?

Nagyon sokféle motívum
volt ennek. Az egyik: a
vezetőségnek mindig el kell
döntenie azt, hogy mit és kit
képvisel, milyen szempont-
okat támogatók és milyeneket
nem. Azután pusztán a saját
maga földrajzi elhelyezése az
érdektérképen elengedhetet-
lenné teszi azt, hogy tudja,
hogy egyáltalán milyen érde-
kek munkálnak, ki milyen
irányokat követ, milyen erő-
hatásoknak engedelmessé
választ stratégiákat. Az ér-
dektérképet ismerve lehet tu-
datosan választani, tudatosan
különböztetni, mérlegelni
azt, hogy mit támogassunk és
mit ne.

És hogy a helyzet milyen
mértékben differenciált, mi-
lyen irányokban differenciált,
az megkívánja, hogy erről
többet tudjunk, mint amennyi
nyit tudunk.

A másik, közvetlenebb nyo-
más a reformmunkálatok ha-
ladásával függött össze, amely
haladás külső-belső oknál
fogva nem kielégítő. És bár
jelenleg erre az ember inkább
tud magyarázatot találni,
mint korábban, azaz, hogy a
nehezebb gazdasági feltételek
nem kedveznek a reformnak,
annak a kétszáz embernek a
kétéves előkészítő munkája,
amely a pol. biz. határozatot
a felsőoktatásról előkészítette,
feltárja, hogy a felsőoktatás-
ban részt vevők aránya ná-
lunk Portugália és Albánia
szintjén van, azaz teljesen az
európai színvonal alján he-
lyezkedik el. A reform tehát
nem tűzhetne ki más célt,
mint javítani ezt az arányt.
Az adott pénzügyi feltételek
viszont, ebben a pillanatban
arra kényszerítettek bennün-
ket, hogy korlátozzuk az egye-
temre bekerülő arányt és létszámát.
Ezek a körülmé-
nyek nyilván fékeztek a re-
formmunkákat, de egy, más-
fél évvel ezelőtt széles körben
és még nem volt nyilvános
nyilvános és az sem vitás, hogy
igazából nem is ez az egyet-
len és legfőbb oka a reform-
munkák körüli bizonytalansá-
gnak, hanem az egyetemi
rendszer ellenállása a válto-
zásokkal, mozgásokkal szem-
ben.

Ez már elég régóta foglal-
koztat, érdekelt bennünket.
Kell, hogy érdekelt bennün-
ket akkor is, amikor a
gazdaságnak problémái van-

nak, mert a reformszükséglet
ettől függetlenül fennáll, és
az egyetemi rendszer reformot
befogadó képessége, az egye-
temi rendszer változóképés-
sége, innovációs képessége,
öntanuló, önfejlesztő képessége
mindenképpen lényeges
feltétele minden reformnak a
külső helyzetétől függetlenül
is. Ismerni szeretnénk volna
egy kicsit jobban azokat a
motívumokat, amelyek erre
a változóképességre hatnak.
Voltak bizonyos hipotéziseink
természetesen az egész ren-
dszer laza összekapcsoltságáról,
arról, hogy ebben a laza ösz-
szekapcsoltságú rendszerben
igazából a tanszékek jelenle-
nek egy nagy stabilitású és
kemény magot, hogy mindig,
de nálunk is igazoltan nagy
gond az integrálása az ilyen-
fajta rendszereknek. Az egye-
tem együtt tanúsítja egy ok-
levéllel, hogy akit kibocsát,
az közgazdász és ez a közgaz-
dász közös output tulajdon-
képpen, miközben ennek az
outputnak az előállítására me-
glehetősen atomizáltak, szétda-
raboltan történik és igazából
a felelősség ezért a közös out-
putért nagyon nehezen hatá-
rozható meg. Ha a tanszékek-
nek ekkora szerepük van és
ez a laza összekapcsoltság
ennyire fontos rendszerjel-
lemzője a struktúrában, akkor
alapvető kérdés azt tudni,
hogy mi van a tanszékben be-
lül. Tehát többet kell tudni a
tanszékéről. S mivel az egész
egyetem dinamizmusát meg-
határozó szervezeti alapegy-
ségről van szó, ennek a belső
viszonyai és mindenképpen a
belső demokráciája egy
nagyon lényeges kérdés.

A harmadik momentum az,
hogy a pártalapszervezet 1973
után a közelmúltban újra a
pb elé került, hogy beszámol-
jon a munkájáról. Ennek
kapcsán áttekintettük a köz-
ben hozott határozatokat, be-
leértve az 1977-es KEB vizs-
gálatot is, és a pb 1977-es ha-
tározatait, amelyek levonták
a pártvizsgálatok tapasztala-
táit. Ezekből kiderült, hogy
az akkori problémák egyik
legjelentősebb forrása az volt,
hogy hiányzott az állami ve-
zetők megfelelő pártellenőr-
zése, beszámoltatása. Nem
volt meg az alapvető kritikai
légkör a pártcsoportokban,
a karon a nyílt és személyre
szóló és nyilvános megítélés.
Ez a fajta tanszéki autonó-
mia, ami egyébként a tudó-
mányos kérdések gondozásá-
hoz természetes és elengedhe-
tetlen, és amely szükségsze-

(Folytatás a 4. oldalon)

Béke- és konfliktuskutatás

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem és az MTA Béke-
kutató Központja az 1983/84-es tanévben speciálkollégiumot
indít, egyetemünk vil. gazd. és nemzetközi tanszékeinek köz-
reműködésével, „Béke- és konfliktuskutatás” címen. A kollé-
gium keretében ismert békekutató szakemberek előadásokat
tartanak a békekutatással összefüggő kérdésekről. Az előadók
között szerepel például Kende István, Szentese Tamás, Kiss J.
László, Simai Mihály, Szentesi György, Valki László és más-
ok. Az előadásokon egyebek között szó esik a hadászati erő-
egyensúlyról, a militarizáció gazdasági és politikai kihatásai-
ról, a békemozgalmak és a békekutatások összefüggéseiről, a
konfliktusmegoldás politikai és jogi módszereiről, valamint a
fentiekhez kapcsolódó történelmi kérdésekről. A rendezvényre
kéthetenként, csütörtökön délután 15 órakor kerül sor, a Jogi
Kar Egyetem téri épületében. Szívesen látnak közgazdász
hallgatókat is a speciálkollégiumon.

Elsősök szakkválasztás előtt

Rémhírek és mítoszok

A hírlapíró körbecsattogott
az elsősök között megtudni, ki,
milyen szakra jelentkezik és
miért. A hírlapíró a felsősö-
ket is megkereste. Bár maga
is volt már elsős és felsős is,
néha maga is meglepődött,
olyan új dolgokat hallott, Mi-
ket?

Attól, aki agrár szakra je-
lentkezik: családi elkötelezettsé-
g. Szerződése van otthon.
A mezőgazdasági felületen
van. Az agrár egy konkrét,
megfogható dolog. Attól, aki
nem jelentkezik agrár szakra:
nem fogok lemenni falura. Egy
vezető nem agrár szakos tanár
hivatalos fórumon: a mi szak-
unkon mégis több nyelvtudás
kell, mint annak, aki a földet
műri.

Aki külgazdasági szakra je-
lentkezik: itt legalább a nyelvet
megtanulhatom, ez az
egyetlen értelmes dolog az
egyetemen. A külgazdaság egy
finom dolog. Külkereskedőnek
lenni sikkes. Ez egy nyitott or-
szág, a külkereskedelem feljő-
vőben van. Utazni, emberek-
kel kapcsolatban lenni, nyel-
veket tanulni, jó. Kisgyerek ko-
rom óta külkereskedő akar-
tam lenni. Jól lehet keresni.
Szüleim is azok. Aki nem je-
lentkezik külker. szakra: sem-
mi közgazdaság nincs, csak
nyelvtanfolyam. Én közgaz-
dász szeretnék lenni, nem kül-
kereskedő. Ez egy elit, elké-
nyesített, rózsadombi gyere-
kekből álló társaság, én, mint
vidéki gyerek, rosszul érez-
nem magam közöttük. Úgy sem
sikerülne az orosz teszt. A
seregben sokat felejtettem.

Aki közlekedés szakra je-
lentkezik: legalább az egyik
nyelvet megtanulom. Ráhaj-
tok az oroszra és talán máso-
dik után átvesznek külkerre.
Aki nem jelentkezik közleke-
dés szakra: Nem akarom éve-
kig magolni a közlekedési ága-
kat, meg a fuvarozási szába-
lyokat. Ki akar beszélni a
közlekedésbe? Én közgazdász
szeretnék lenni.

Aki nemzetközi szakra je-
lentkezik: szeretem a történel-
met. Nem akarok közgazdász
lenni. Nem megy a matek.
Aki nem jelentkezik nemzet-
közi szakra: Nem megyek
olyanok közé. Lányokat úgyse
nagyon veszek fel. Nem akar-
ok diplomata lenni, sem új-
ságíró. A tájékoztatón alig
mondtak valamit róla, azt

mondták, magukat úgysem ér-
dekl, hogy mit tanítunk itt;
nem, nem voltam ott, csak
mesélték.

Aki tervgazdasági szakra
jelentkezik: én mindig is ma-
tekbuzi voltam. Ez a legnehe-
zebb szak, itt legalább tanulni
lehet, ha már egyetemre jöt-
tem. A matek az egy ideoló-
giamentes, tiszta dolog. Aki
nem jelentkezik tervgazdasági
szakra: az instruktorunk so-
kunkat megagított az emelt
matekra, de elégünk van be-
lőle. Ott módszertanilag na-
gyon sokat lehet tanulni, de
szemléletet nem ad. A terv-
gazdálkodás leáldozott.

Aki pénzügyi szakra je-
lentkezik: Itt a legtöbb az elmé-
leti képzés. Ez mindig is igé-
nyes szak volt. Ez se nem
link, se nem keménykedő, ez
egy megbízható szak, ismeret-
eket is ad, szemléletet is. Aki
nem jelentkezik pénzügyi szak-
ra: nekem sajnos rossz a ma-
tekam és a pg-m is, nem ven-
nének föl.

Aki áruforgalmi szakra je-
lentkezik: Most felutott az
idegenforgalom, meg a ven-
déglátás. Ez egy tisztességes
szak, van idő mellette tanul-
ni azt is, ami érdekel. Ez egy
laza hely, nem szívatják ok-
 nélkül az embert. Aki nem je-
lentkezik belker. szakra: ez a
leglinkebb szak, én tanulni
akarok inkább. Nem akarok
kereskedő lenni. Ide csak a
maradék megy.

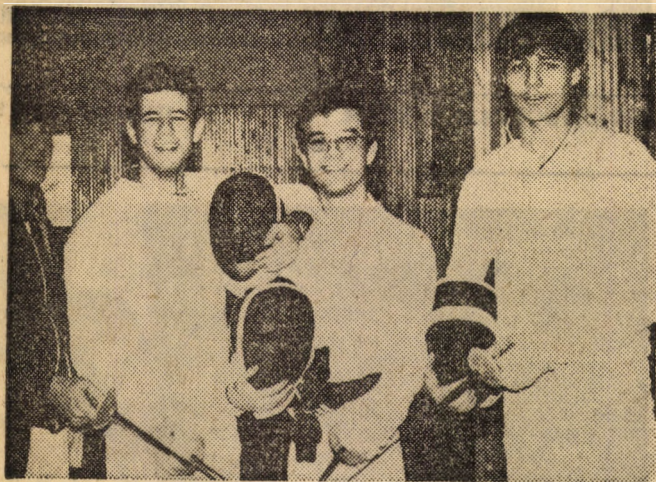
Aki ipar szakra jelentkezik:
én tisztességes vállalati köz-
gazdász akarok lenni. Igényes
és nehéz szak, és egy kicsit
daczból is jövő ide. Ez szem-
léletet adó szak. Sok jeles ta-
nárregényiséggel, sok szakkole-
szossal, TDK-sal, mégiscsak
az iparra épül a gazdaság és
nem mondjuk a kereskedelem-
re. Aki nem jelentkezik ipar
szakra: Ez egy szívatós szak,
és a többleteljesítményért
nem fogok jobb osztályzatot,
jobb állást, jobb fizetést kap-
ni. Nekem nem kell plusz
technológia, plusz matek, plusz
számítel, megleszek anélkül
is. Engem nem érdekel a vál-
latali büntőgés, inkább meg-
tanulok egy nyelvet. Én azért
nem jelentkeztem iparra, mert
már év eleje óta rinyáltak,
hogy ide kevesen jönnek, és
ennek biztos van alapja is.

Akik már két-három-négy
éve jelentkeztek is, összefuto-

tak velem: most már eloszlott
a mítosz, hogy a belker. olyan
nagyon könnyű lenne. Ugyan-
gy szigorlatozunk könyvvitel-
ből, viszont kevésbé tudomá-
nyos tárgyakból is. Most már
van szelekcio, meg sokan jön-
nek a szociológia miatt. Az
iparon legalább értelmes dol-
gokat tanulunk, haverok a ta-
nárak. Szerintem a blokkvá-
lasztás a fontosabb, meg hogy
az ember mit vesz komolyan,
legyen egy-két témája, ami-
ben elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatalnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparvállalatnál előbb lehettem
üzletkötő. — Ellenőrizhetle-
nek az ilyen mendemondák,
alapjuk van, de attól aztán
messze elrugaszkodnak. Jó
lennie elmélyül, olvas, alkot. —
A vállalatnál senki sem kér-
dezte, milyen szakos voltam.
Iparváll

Ezüst a páston

Szép sikert ért el az egyetem hamarjában „összerántott” férfi törzscsapatja az egyetemi és főiskolás országos csapatbajnokságon. A nosztalgiascsapatnak is nevezhető együttes ezüstérmét szerzett. Hogy miért nosztalgiascsapat? (tagjai, a képen balról jobbra: Tóth A. Péter, Héder Barna, Csorba László, Koncz Károly). Barna négy éve nem indult jelentős versenyen, s most is inkább a rögbi felé kacsingat, TAP a nők felé, Karsz pedig egy olyan csapat felé, ahol vannak olyanok, akik egy kicsit a vívással is törődnek.

Nem volt könnyű az út a döntőig! Először a SOTE, majd a pécsi orvostanhallgatók csapatát kellett legyőzni. A közgazdászok egymást múlták felül. Egyik jobban panaszkodott, mint a másik. TAP, az aranytartalék, hogy nem vívhat; Csorbi, hogy nem tud megiznizni; Barna, hogy a rögbizés közben szerzett izomsérülése közs megvan; Karsz pedig azért, mert TAP nem fogvott ki a poénokból (de farszót tud lenni!). Aztán jött a döntő. A papírforma kiütéses BME győzelmet jósolt. A fiúk, ha akaratlanul is, de mindent el-

követtek annak érdekében, hogy a válogatott kerettagokkal megspékelt mészakis csapat hozni tudja a papírformát. A Műszaki Egyetemnek 4:1-es csapatállásnál már csak egy egyéni győzelemre volt szüksége az arany megcsípéséhez. Ettől sem álltak messze, hiszen a pár éve nemzetközi junior Budapest-bajnokságot nyert Pallai már 4:0-ra vezetett Csorba ellen. Héder már halani vélte a zuhany jó meleg vizének csobogását, mikor társa a csapat tagjai hitetlenkedése közepette 4:5-re fordított. Csorba: „Na végre, egy picit megizniztam, kár, hogy nem most kezdünk!” 4:2-es csapatállásnál így megcsillant a remény — a két első számúra, hogy a verseny elhúzódik, s így nem kell való előadásra menniük. Karsz volt a következő, s csak annyit mondott: „Lelések!” Hát tény, hogy alig ment föl a pástra, már le is léphetett. S a két első még aznap viszontláthatta Hegedűs Miklóst. Öröm az örömben... (A Közgazdász a két hallgató sikeres vizsgálja érdekében közli, hogy az előző mondatban elírás történt.)

A versenynek már rég vége, de a csapat négy tagja még mindig panaszkodik: senki nincs a testnevelés tanszéken, aki annyit mondana, jól van fiúk, klassz srácok vagytok!

H. B.

Drága frigy

Közismert, hogy a külföldi hallgatók valamilyen feltételek teljesítése után kerülnek a baráti országok egyetemére. Természetesen minden ország más-más feltételeket szab. Erről beszélgettem egy mongóliai házaspárral, B. Temulennel és feleségével Já Erdeneccsi-meggel.

— Hogyan kerültek Magyarországra?

— Nálunk, Mongóliában tízéves az általános iskola. Az általános iskola befejezése után három tárgyból (matematikából, fizikából és orosz nyelvből) kell felvételizni annak, akik külföldi egyetemen akarja folytatni a tanulmányait. Minden tárgyból 15 pontot lehet szerezni, így összesen 45 pont a maximum, de tíz éven keresztül az általános iskolában 5 plusz pontot lehet összegyűjteni a felvételre, az összes pontszám tehát 50 lehet. 45 és 50 pontszám között jelentkezhet bárki külföldi egyetemre, ennél kevesebb nem lehet. Nekem 49,5 pontom volt, a feleségem 50 pontot ért el, így a második csoportba, a közgazdaságba kerültünk. Magyarországra jelentkezünk, de más országba is mehettünk volna.

— Hol ismerkedtetek meg, hol és hogyan házasodtatok össze?

— A feleségemet még gyerekkorában ismertem meg. Együtt jártunk az általános iskolába. Természetesen Mongóliában házasodtunk össze. Ugyanis meg kell mondanom, hogy nálunk erre törvény van, mongol állampolgár csak Mongóliában köthet házasságot.

— Milyenek nálatok a házassági szokások?

— Régebben voltak különböző szokások, de most már a nagyvárosokban nincsenek.

Aki házasságot akar kötni, annak a hivatalnál kell bejelentenie, és előre meghatározott díjat kell befizetnie. Ez átszámítva körülbelül 10 ezer forint. A díj befizetése után két-három héten belül értesítést küldenek, csak ezután kerül szóba a házasságkötés. Természetesen lakodalomköltség is van, a rokonokat meg kell hívni, szóval nem olcsó mulatság.

— Mennyiben más itt a családok élete, mint amilyen otthon lenne?

— Otthon jobban élünk, mint itt, persze meg kell mondanom, hogy bár mindent lehet kapni, de nekünk anyagi problémáink vannak, mert 1500 forintból nem lehet megélni. Mi semmilyen állami támogatást nem kapunk, és a tanulás mellett nem lehet pénzt keresni, ha a szüleinknél élünk, nem lenne ilyen nehéz, mert segítenének.

— Mikor jártatok utoljára otthon, és ha majd végezték tanulmányaitokkal, és hazatértek, milyen perspektívátok lesz?

— 1982-ben voltunk otthon. Ami a munkahelyet illeti, re-

méljük, hogy lesz hol dolgozunk. Nálunk azt a szabályt vezették be, hogy ha egy hallgató a tanulási befejezése után hazatér, jelentkeznie kell az ágazati minisztériumnál és ott mondják meg, hol fog dolgozni. Mi közgazdasági szakosok vagyunk, ezért, ha majd hazamegyünk, a Külkereskedelmi Minisztériumnál fogunk jelentkezni és ott mondják majd meg, hogy hova menjünk. Nálunk is vannak lakásproblémák, de nekem szerencsém van, mert a szüleim nagy családiban élnek és náluk fogunk lakni.

— Milyen benyomásokat szereztek eddig Magyarországról?

— Itt, Magyarországon sokat lehet tanulni, és Budapest szép város. Egy kicsit nehéz a kollégiumi élet, de muszáj tanulni. A Közgazdaságtudományi Egyetem el van hanyagolva, nincs egy jó, korszerű intézménye, mint más egyetemnek, például a Műszaki Egyetemnek, ahol minden hét végén állandóan gazdag program van. Mindemellett is sok színes emlékekkel gazdagodtunk az itt eltöltött idő alatt, s mindig szeretettel fogunk majd visszagondolni tanárainkra, barátainkra, diáktársainkra.

Marcelo N, baly Kake

ELSŐSÖK! TÖKETÁBOR!

A TEK idei olvasótáborára augusztus 16-tól 29-ig Pécsen kerül sor. Amire számíthatok: szemináriumokon érdekes és gondolkodást serkentő viták a „klasszikus” szövegek alapján, előadások, filmek, látványosságok, kirándulás, sport és igazi tábori hangulat. Így az egyeteméptől tanul-

mányok mellett kellemes két hetet tölthettek el, s megismerkedhettek a TEK-kel is, ami a kollégiumba kerülés feltétele és módja is.

Jelentkezés: egyénileg vagy csoportosan a plakátok alatti borítékokban (név, cím stb.), illetve a Ráday utcai kollégiumban Banyár Józsefnél (107. szoba) a vizsgaidőszak végéig!

Információk: plakátok, kollégium, levél útján. MINDENKIT VÁR: A TEK

(Élet-) pályamódosítás

Szummer Csaba idén februárban végzett külgazdaság szakon. Egyike volt azon keveseknek, akik a vizsgaidőszak befejezése után rögtön elkészítették, s megvédték diplomamunkájukat, így megszűnt jogviszonyuk az egyetemmel.

— Sokan elodázzák diplomájuk megvédését őszre, hiszen szeretnék még egy utolsó szabad nyarat. Miért váltál meg ilyen gyorsan egyetemünktől?

— A sokak számára Kánaánt jelentő egyetemi életforma már terhes volt számomra. Sok olyan dolgot kellett csinálnom, ami nem érdekelt. Másrészt, mivel két évig a Műegyetemre is jártam, tovább már természetesen nem számíthattam szüleim anyagi támogatására.

Nehezen viselem el a kötöttségeket, úgy érzem, most szabadabb vagyok. Most személytelen, gazdasági törvények hatnak rám, magyarul: el kell tartanom magamat. Ez is kényes, azonban egészen más, mint az, amikor az egyetemen embertársaimtól kellett elviselnem a számomra feleslegesnek tűnő megkötéseket.

— Mivel foglalkozol most? Miből élsz?

— Félíg-meddig a Műegyetemen tanultakat hasznosítom. Matematikát-fizikát tanítok lassan már egy éve, az egyetem elvégzése óta intenzívebben. Ez hetente húsz órát jelent. Egy óráért 100 forintot számolhatsz, ha összeadod, ez elég jó pénz havonta. Ősszel, ha lehet, beiratkozom az ELTE pszichológia szakára. Két lehetőségem van: vagy elvégzem a négyéves diplomásnak meghirdetett szakot, vagy estin tanulok hat éven át. Ezalatt végig szellemi szabadfoglalkozásuként, tanítással akarom keresni a kenyeremet. Nem akarok a szükségéből erényt csinálni, de a tanítás elvélhető, még nem unom, s mint említettem, elég jól lehet keresni vele.

— Diplomamunkádban is részben pszichológiai témát választottál, hol jól tudom.

— Így volt. A dolgozat a „tömegtermelés és konformitás” címet viseli. A fejlett, illetve kései (izlés szerint) kapitalizmusnak a személyiségre gyakorolt hatását vizsgáltam. Az új személyiség típus megjelenésének okait boncolgattam. Erről az emberfajtáról, akit Whyte „Szervezetembernek”, Riesman „Kívülről irányított embernek” nevez, Erich Fromm pedig az automata konformitás címszava alatt beszél róla.

Galbraith „az új ipari állam”-ától kezdve Jürgen Habermasig a különféle diszciplínákból olyan kép alakult ki bennem, a jelenkori kapitalizmusról, elsősorban a mai Egyesült Államokról, mely érdemesnek látszott arra, hogy szakdolgozatomban ezt megkíséreljem felvázolni.

— A címben a „konformitás” szó szerepel. Véleményed szerint beszélhetünk-e nálunk olyan jelenségekről, melyek a konformitás irányába befolyásolják az embereket?

— Csak nagyon óvatosan. A tömegkommunikáció felhasználásában megfigyelhető olyan tendencia, hogy a kormány döntéseit a masszmedeák segítségével is megpróbálják legitimizálni. Ez a mechanizmus, amelyről talán az elmúlt tíz évben beszélhetünk, némileg az „odaát” folyó, „olajozott” befolyásolásra emlékeztet.

— Említetted, hogy a Műszaki Egyetemre jártál két éven keresztül, miért jelentkezted utána a Közgázra?

— A Műegyetem nem volt jó választás. Másodikban döntöttem úgy, hogy nem csinálom

tovább. Nem tudtam akkor, hogy mit akarok, csak azt, hogy mit nem. Így kerültem át a Duna másik partjára a Közgázra. Azért nem volt minden ilyen egyszerű. Stark Antal, az akkori rektorhelyettes elutasította az átvételi kérelmemet, és csak egy év pécsi tanulmányai után „kellettem”.

— Milyen különbségeket látsz a pécsi és a pesti közgáz között? Életformában történt-e valamilyen változás?

— Pécsen „családiasabb” volt a hangulat. Ennek az a jó oldala, hogy jobban figyelnek rád az oktatók. Összességében mégis azt kell mondanom, hogy az oktatásnak a „Marx”-on magasabb a színvonala. Ráadásul itt jobban tolerálják a nem teljesen „ortodox” gondolkodást is.

Ami az életmódot illeti, Pécsen albertben laktam, kis szobában a Zsolnay-szobornál, Pesten lakást bérelek különböző embe- rekkel, most már öt éve. Drága, keserves meg- oldás, de pillanatnyilag nincs jobb.

— Miért nem a szakmádban dolgozol? Mikor határoztad el, hogy elvégzed a pszichológiai szakot?

— A két kérdés összefügg. Harmadév végén kezdtem el a pszichológia iránt mélyebben érdeklődni. Pszichológiai szakkönyveket kezdtem olvasni, először csak magyarul, majd angolul is. Üzletkötőként azért nem helyezkedtem el, mert így több időm marad a pszichológiára, s mert néhány évig kielégít az, hogy tanítványokból élek.

— A pszichológiának melyik ága foglalkoztat leginkább?

— A mélypszichológia, vagy ahogy nálunk legtöbbször ismerik, a pszichoanalízis. Freud, Jung, illetve a neofreudisták.

— Mit adott neked mégis az egyetem?

— Az első évet lelkiismeretesen végigtanultam — ekkor sikerélményeket, a gondolkodás fegyelmét adta. Később, pszichológiai érdeklődésem felébredésével párhuzamosan egyre kisebb intenzitással foglalkoztam a közgazdaságtannal, amennyire meg tudom ítélni azonban, még mindig az átlagos hallgató érdeklődési szintjét meghaladóan.

Az egyetemen egyfajta látásmódot kaptam, a társadalmi-gazdasági jelenségek valószínűleg nagyon dinamikus, koherens látásmódját. Azért mondom, hogy „valószínűleg”, mert másfajta látásmódot, sajnos nem volt alkalmam megismerni. Az ember nem akkor hisz legjobban egy elméletben, ha a többit nem ismeri, hanem akkor, ha az elmélet, megmértetik előtte, vagyis összehasonlíthatja ezt „konkurrens” rendszerekkel. Erre biztosan lesznek majd olyanok, akik azt mondják; hiszen tanítanak nem marxista filozófiát, pg-t is nálunk, de hogyan lehet egy ilyen állítást teljes komolysággal kezelni, ha például a polgári filozófiákat néhány füzetében tárgyaló tanmenetre gondolunk, amelyben Schopenhauer „elfér” két-három oldalon, és a többiek sem járnak sokkal jobban.

(Ezen is persze vitakozni lehet, mert a szabad időben bőven lett volna mód arra, hogy ilyen irányú kíváncsiságot kielégítsd. A szerk.) — Ha egy idegen nézi eddigi „pályafutásod” — két év Műszaki Egyetem, aztán újabb pályamódosítás a közgáz elvégzése után — erősen keltkedik abban, hogy mostani lelkesedésed sokáig fog tartani.

— Ha úgy érzem, hogy ezt az „idegent” meg kell győzőm választásom komolyságáról, azt felelnem neki, hogy el kellett döntenem (jobb esetben) közepes közgazdász leszek, vagy újból kezdek mindent, és így reményem szerint jó pszichológus válhat belőlem. Csak akkor tudsz valamit komolyan csinálni, ha az szenvedélyeddel válik, s nem kötelességednek tartod. Így leszel magad és mások számára is leghasznosabb. Rózsa Iván

Új alternatív tárgy, vezetője: Berez János

A szocializmus a mai nemzetközi viszonyok között címmel új alternatív tárgy indul az 1983/84-es tanévben. A filozófia tanszék hirdeti meg, a tárgy előadója dr. Berez János, a történettudományok kandidátusa, a Népszabadság főszerkesztője lesz. A tárgy két féléves (kéthetenként 2 óra), ajánlott minden szak hallgatói számára, de főként a tanár szakosoknak, a nép. gazd. terv-eseknek, és a nemzetközi szakosoknak.

A tanszék és az előadó célja a jelenkori szocializmus-elméletek és a szocialista építési gyakorlatának, problémáinak ismertetése, a szocializmus reális értékeléséhez szükséges szemlélet és a különböző elvi-gyakorlati kérdések megoldásához szükséges készségek kialakítása.

A kurzus programjának nagyjában-egészében a következők szerepelnek: A mai nemzetközi viszonyok általános jellemzői. Korunk jellege, fő ellentmondásai. A nemzetközi viszonyok fogalma, korunk forradalmi mozgalmai. A nemzetközi osztályharc. A szocialista-országok és a kommunista pártok stratégiai koncepciói.

A szocialista társadalomról alkotott elképzelések problémakörében szó lesz a marxizmus-leninizmus klasszikusainak a szocializmushoz fűződő felfogásáról. A praktikus szocializmus-kép alakulásáról a

Szovjetunió egyedüli fennállása idején, és a hidegháború éveiben. A mai szocializmus-kepről, és a nem marxista szocializmus-felfogásokról.

További témát jelentenek a szocialista forradalom különböző útjai. Ennek keretében áttekintjük az előadó a marxizmus klasszikusainak a szocialista forradalom különböző útjairól alkotott felfogását, a szocialista forradalmak belső és külső feltételeit, a nemzeti és nemzetközi tényezők összefüggését, korunk forradalmi mozgalmainak általános tendenciáit, a szocialista orientációjú fejlődés különböző útjait.

Térítkekre kerül a szocialista világtrend koncepciója, ennek kialakulása, a világtrend-szer fogalma. Ezenkívül a nézeteltérések és véleménykülönbségek a szocialista országok között, a szocialista közösség fogalma, a szocialista országok integrációs szerveinek intézményes rendszere és problémái.

Az utolsó előtti témakör a nemzetközi osztályharc — a rendszerek vitájának kérdésköre. Itt beszéljük meg a résztvevők a nemzetközi osztályharc problémáit, az enyhülés, valamint a feszültség újbóli növekedése időszakában. A válságok lehetőségét a szocializmusban, a szocializmus modelljeinek kérdését, a rendszerek vitájának — harcának ügyét.

Végül áttekintjük a magyar szocializmus helyét a rendszerek vitájában, történeti útját, a válság és megújulás tanulságait. Sor kerül a magyar szocialista intézményrendszer politikai stílus megvizsgálására, a forradalom és reform perspektíváinak tárgyalására a jelen szocialista építés gyakorlatában.

Törökbálinti majális

Fuss, hogy utolérjenek!

Ő lett a győztes

Az életnek tanulunk, ezúttal a szexológiaelődásón

A TDK díjnyertesei

Egyetemünkön április 20-27. között rendeztük meg az 1982/83. évi TDK-konferencia szekciójú részeit. A benyújtott 79 dolgozatról 53 érte el a szóbeli előadások szükséges pontszámát. A dolgozatok szerzői nyolc szekcióban versenyeztek — váltakozó érdeklődés mellett.

Az ünnepélyes eredményhirdetésre és a díjak kiosztására április 29-én került sor. Az egyes szekciókban az alábbi hallgatók munkáját díjazták a zsűri:

POLITIKAI GAZDASÁGTAN — KÜLGAZDASÁGI ELMÉLET:
I. díj: Antal Erzsébet (II. ipar) — Juhász Imre (III. pénzügy)
II. díj: Tamás Tibor (III. ipar) és Vig István (III. tervgazd.)
III. díj: Spéder Zsolt (III. tervgazd.)

GAZDASÁGI MECHANIZMUS:
I. díj: Orehoczky L. Bálint (III. ipar) — Som Emília (III. ipar)
II. díj: Gede Melitta (IV. külgazd.) — Nagy Annamária (IV. külgazd.)
III. díj: Antal Erzsébet (III. ipar) — Juhász Imre (III. pénzügy)

POLITIKAI-ÉS GAZDASÁGTANTENET:
I. díj: Rácz József (II. külgazd.) és Szilveszter Sándor (V. tervgazd.)
II. díj: Bánkúti Eszter (III. külgazd.) — Prázsák Gabriella (III. külgazd.)
III. díj: Iványos János (IV. tervgazd.) és Klimó Hedvig (IV. nemzetközi)

VILÁGGAZDASÁG:
I. díj: Budaházy Péter (III. közl.) és Kalotay Kálmán (V. külgazd.)
Tanszéki különdíj: Pirityi Katalin (V. külgazd.)

VÁLLALATI GAZDASÁGTAN — VÁLLALATI SZERVEZÉS:
I. díj: Bakó Ferenc (IV. ipar) — Tóth Emília (V. tanár „A”) és Branyiczki Imre (V. tanár „A”)
II. díj: Baknési Gyula (IV. ipar) és Heszler Erika (IV. ipar)
III. díj: Markóczy Livia (IV. ipar) és Lukács János (V. tanár „B”)

MÓDSZERTAN:
I. díj: Takács Tibor (V. tervgazd.)
II. díj: Térenyi Tamás (IV. tervgazd.)
III. díj: Lili Róbert (IV. tervgazd.)
Tanszéki különdíj: Bertalan Andrea (IV. külgazd.) — Végi Judit (IV. külgazd.)

KÜLGAZDASÁG:
I. díj: Nagy Gergely (III. pénzügy) és Antoni Radev (IV. külgazd.)
II. díj: Frenyo Andrea (III. külgazd.) — Bittera Tamás (III. külgazd.) és Csoma Róbert (III. külgazd.)
III. díj: Fűzi Gábor (V. külgazd.) — László Judit (V. külgazd.) — Kalotay Kálmán (V. külgazd.) és Pirityi Katalin (V. külgazd.)

PÉNZÜGY:
I. díj: B. Zombori Viktória (III. külgazd.) — Balogh Imre (III. tervgazd.) és Jurenka Csaba (IV. pénzügy)
Gratulálunk a díjazottaknak!
TDK-tanács

AIESEC AIESEC AIESEC

Az AIESEC MKKE helyi bizottsága megtartotta választásait.

A választások eredménye: elnök — Körössi Katalin, III. külgazd., pénzügyi felelős — Erdélyi Eszter, III. külgazd., marketingfelelős — Budaházy Péter, III. közl., a cserafelelős poszton több forduló után sem született egyértelmű döntés, így végül kompromisszum lett a megoldás: két ember osztja meg egymás között a funkcióval járó feladatokat: Gréczy Zoltán, II. áruforg. és Zala Ákos I. évf.

Egyetemünk a XVI. OTDK marxizmus—leninizmus szekciójában Nyíregyházán

Az április 6-8. között rendezett konferencián 38 egyetem és főiskola hallgatóinak, csaknem 120 előadásából egyetemünk diákjai a következő témákkal szerepeltek: Kiss János: *Tervszerűség, tulajdon* (néhány gondolat a szocializmus termelési viszonyairól), *Könczei György: Elméleti megjegyzések a társadalomtudományok metodológiájához*, *Karbuszky Imre: Az Egyesült Államok és Kína kapcsolatai*, *Jenától Sanghajig 1944—1972*, *Boda Dorotya: A vezetőképzés és a vezetői magatartás kapcsolata*.

Tanáraink közül a következők vettek részt a konferencián: *Fekete Ferenc*, az egyik politikai gazdaságtan szekció szakmai bizottságának (zsüri-

jének) elnökeként, *Székely János*, az egyik tudományos szocializmus szekció zsűritagjaként, valamint *Rácz Károly*, *Tóth Ferenc* és *Daubner Katalin*.

A konferencia megnyitóján *Berecz János*, a Népszabadság főszerkesztője tartott előadást „Marx és az ifjúság” címmel. A három politikai gazdaságtan szekcióban vita folyt a termelési viszonyok, a vállalati önállóság, az agrárszövetkezeti érdeklődés és a kistermelés, továbbá az innováció időszéri kérdéseiről. A világgazdasági témák közül napirenden szerepeltek előadások Magyarországi külgaazdasági kapcsolatairól, a Közös Piacról, az európai pénzügyi rendszerről. A filozófia szekciókban ifjúságunk magyarságtudatáról,

az utópista szocialistákról, az egzisztencializmusról tartottak előadásokat. A tudományos szocializmus szekciókban a nemzetközi kommunista mozgalom, a mai szociáldemokrácia, a terrorizmus és a NATO problémáit vitatták. A magyar munkásmozgalom története szekcióban a Horthy-fasizmusról, a demokratikus ifjúsági mozgalmakról és a földreformról tanácskoztak. A szociológia szekciók témái közül megemlíthetők: vizsgálati eredmények az ifjúság és a vallás kapcsolatáról, a fiatal értelmiségiek elhelyezkedéséről és a végzős tanárszakosokról.

A konferencia zárulésán mind a 4 szekciósoportról egy-egy összefoglaló és értékelő beszámoló hangzott el.

Egyöntetű értékelés szerint a konferencia a TDK-munka emelkedő színvonaláról tanúskodik. Általánosan problematikusnak ítélték viszont azt, hogy a verseny teljesen elhalványult és egyoldalúan a „mozgalom” foglalta el a helyét. Az előadó diákoknak és konzulens tanárjuknak átadott oklevél kevés elismerésnek számít. A díjak elmaradásánál is nagyobb hiány a sorrendiség kialakításának elmaradása. Megfelelő biztos papírkeret nélkül szinte teljesen formálsnak tűnik a magas színvonalú dolgozatok publikálására való ajánlása.

A konferenciát a Nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola tanárai és diákjai — dr. Cserenyák László főigazgató közvetlen irányításával — példás körültekintéssel és nagy energiával szervezték meg.

Dr. Daubner Katalin adjunktus

Nyolc-tíz hallgató már dolgozhat számítógépen

Végre saját számítógépe van az egyetemnek! Csépai Jánost, az MSZI osztályvezetőjét kérdeztük arról, hogyan jutott hozzá az egyetem, milyenek a tapasztalatai a gépről az első két hónap után, hogyan illeszkedik bele az oktatásba, megismerkedhettek-e már vele a hallgatók és az oktatók?

nisztérium értesítette is az egyetemet, hogy 6,1 milliót tud erre a célra biztosítani. Eközben az egyetem a Pénzügyi Számítástechnikai Intézetől könyvvivárrással — gyakorlatilag ajándékba — kapott egy VT 600-as Videoton gépet. Csakhogy a Zsil utcai épületben nem készültek még el a

ilyen típusú gépen, így előfordult, hogy a diákok kint toporogtak a programjaikkal, mi meg a gépteremben töprengtünk, hogy a masinát kiismerjük. Az első heteket így végeztük, hogy a gépet gyakorlatilag rendben üzemelt, és először a képzés történetében a

időt kivéve még így is van fölös kapacitása. Mi azonban új cég vagyunk a piacon, sem technikai, sem pénzügyileg nem tapasztaltuk még ki, hogyan lehet gépidőt jól eladni, ki kapja a befolyt pénzt stb. Ahhoz, hogy a gép az előírások megfelelően két műszakban dolgozzon, bővíteni kellene az alkalmazottak körét, egyelőre az egy műszakos üzemeltetéshez sincs elég ember. És hozzá kell tennem, hogy

Ker. kari tanács

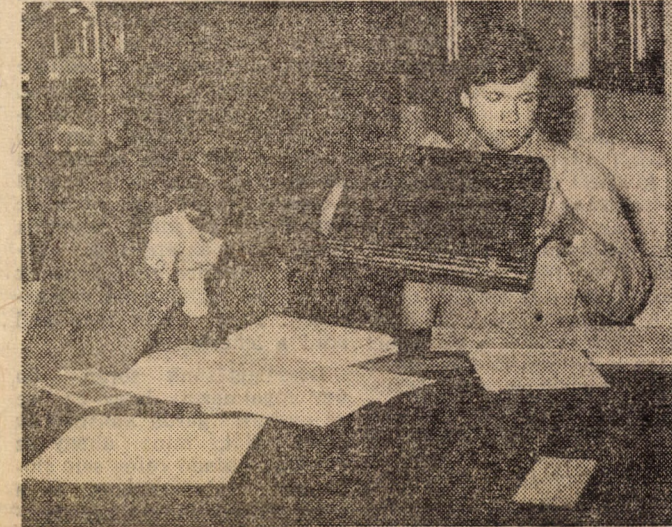
A fiatal oktatók és az egyetemi tudományos munka

A kereskedelmi kar tanácsa áprilisi ülésének középpontjába a fiatal oktatók, kutatók helyzetét, tudományos munkájának értékelését állította. A Jeszenszky Géza, Lantos Imre, Magyar Miklós és Sándor Imre által összeállított jelentésből — csaknem teljes körű felmérésre támaszkodik — kitűnik, hogy a nyelvtanároknak 12-14, a szaktanároknak 4-10 óra a heti óraterhelése. A nyelvoktatóknak 90 százaléka munkaidejének kevesebb mint 20, a szaktanároknak 70 százaléka kevesebb mint 30 százalékát fordítja kutatási, illetve publikációs tevékenységre. A fiatal oktatók többsége az oktatói munkában kielégítőbbnek tartja fejlődését, mint a tudományos munkában. A tudományos munkában kapott segítség sokuknál kimerül a biztatásban vagy ha nem, akkor a feltételek kevéssé adtak erre. Jó páran bírálják, hogy nincs egyetemünkön pezsgő alkotóműhely, hiányzik a vélemények ösztönzése és megértő ütköztetése. A továbbképzés és főleg a tanulmányutak lehetőségei nem kielégítőek, még a nyelvtanároknak is csak egynegyede vett részt néhány hetes külföldi nyelvi továbbképzésben. Az egyetem kívüli munkavégzés a válaszadók többsége szerint nem segíti közvetlenül a szakmai fejlődést, többnyire anyagi kényszerből vállalt szellemi segédmunkáról van szó.

szerű, hogy az egyetemek elveszítették tudományosmunka-jellegüket. Molnár László (piackutató tanszék) szerint is kiszorultak az egyetemek a tudományos pályáról, és ha az egyetem továbbra sem foglalkozik a tudománnyal, akkor le kell mondania nevééről is. Csak néhány éve próbálunk ismét az egyetem rangjára, az egyetem tudományos intézményrendszerének visszaállításáért tenni valamit. Pedig nem hermetizált elefántcsonttorony-kutatóintézetekre van szükség, hanem minden egyetemi tanszéknek is komoly kutatóhelynek kellene lennie. Alkotóműhelyekre, iskolateremtő egyéniségekre volna szükség: mindez távoli cél. Ez nemcsak tanszékvezetői feladat, minden egyetemi vezetőnek szívügyévé kellene tenni a kérdést. Jellemző, hogy a KK-bevételekből képzett alapok közül semelyik sem támogatja a fiatal oktatók ösztöndíját, továbbképzését. Természetesen ez a kérdés messze vezet: még egy tsz-nek is nagyobb önállósága van saját ügyeinek intézésében, mint egy vezető egyetemnek. Egyetemünk annyira önálló, hogy sem eszközei, sem lehetőségei nincsenek a fiatal oktatók tudományos lehetőségeinek növelésében. Ugyanakkor kevés lehetőségét sem használja ki.

Még egy kisebb vita borzolta a kari tanács kedélyeit: Frenyo Andrea hallgatói képviselő tiltakozott az ellen, hogy a külgazd. szakon négy félévről újra három félévre kívánják csökkenteni a szakszeminárium időtartamát. Frenyo Andrea szerint a szakszeminárium a legértékesebb oktatási forma az egyetemen, és semmi sem indokolja, hogy egy év négy féléves szakszeminárium után az újra csak három félév legyen. Szegvári Iván (külker. tanszék) szerint azért nincs szükség négy féléves szakszemináriumra, mert két és fél éves egyetemi lét után a hallgatók még nem tudnak a szaktárgyak zömének hiányában a majdani diplomamunkát meghatározó témát választani és mert a tanszéknek ez nagy óratelhelést jelent. A hallgatói képviselők szerint ez az utóbbi érv a legkevésbé sem elfogadható, hiszen a tanszék éppen azért van, hogy tanítson, de az elnöklő Lantos Imre dékánhelyettes elvágta a további vitát: a végleges döntés ügyis az egyetemi tanácsra maradt.

A kari tanács ezután egyéb ügyeket tárgyal.

A lefutott programok ellenőrzése

— Az egyetemi tanács '81. áprilisában tárgyalta az egyetem számítástechnikai eszközeinek fejlesztési irányait. Elvileg két alternatíva kínálkozott: vagy egy nagy gép beszerzése, vagy több kisebb. Anyagi problémák miatt nagy gépről szó sem lehetett, maradt a második út, amely szerint összesen kb. 40 millió forintért három TPA 11-40 típusú gép beszerzése volt a cél. Az egyetem a beszerzéshez az MM anyagi támogatását kérte, '82. nyarán a mi-

számítógépnek szánt helyiségek, ezért a gépet ideiglenesen helyeztük el. Vannak olyan részei, amiknek nem jutott hely, azok egyelőre a folyosón állnak becsomagolva. Február vége óta tehát — ha nem is teljes konfigurációval, de működőképesen rendelkezésre áll a számítógép. Egyhetes volt a gép, amikor a hallgatók kb. 600 fortranprogramjával kellett megbirkóznia. Az itteni oktatói társaságnak 10 éves szakmai múltja van, de nem

A program kártyára vitele

levező hallgatók is futtathattak programot a második koncentrációs héten. A hallgatók hamar megszokták az új helyzetet, olyannyira, hogy már rossz néven veszik, ha néhány órát várakozniuk kell. Csúcsidőben 24 óra alatt fordul meg egy program, korábban, amíg máshol béreltünk gépidőt, ez nem ritkán egy héttig vagy még tovább is tartott. Az oktatás egyelőre ezt a mennyiségi javulást érzékelheti. Minőségi fejlődésről akkor beszélhetünk majd, ha a hallgatókat le lehet ültetni egy-egy terminál elé és ott önállóan dolgozhatnak. A mostani három terminállal ez problematikus, egyelőre 8-10 diák kapott erre lehetőséget. A gép 16 terminált bír el, körülbelül 4 millió forint kellene a szükséges további 15 terminál beszerzésére és akkor még mindig messze lennénk a nyugati egyetemektől, ahol kétszáz-háromszáz terminálon dolgozhatnak egyidőben a hallgatók.

puszta gépidő eladása a jelenlegi árak mellett nem hozza be a költségeket. Szellemi munkát is kellene mellé kínálni, ezt egyelőre csak az oktatás rovására tehetnénk. Mi különben sem akarunk olyan, bémunkára specializálódó számítóközponttá válni, amelynek szakemberei A-tól Z-ig maguk oldják meg a megbízott problémáit, inkább arra ösztönözzük a tanszék oktatóit is, hogy ők jussanak el olyan szintre, amikor a mi segítségünkkel maguk tudják használni a számítógépet tudományos és oktatói munkájukban.

— Akkor tehát az ajándék-számítógép ellenére sem túl rózsás a helyzet.

— Igazán akkor lesz ennek minőségi hatása, ha az alapképzés gépközelivé válik. Egyelőre olyan a helyzetünk, mint azé a családé, amelyik nyer a lottón egy szuper autót, mindenki nagyon boldog, aztán szép lassan kiderül, hogy annak garázs kell, szerelő, meg sofőr és benzin nélkül meg sem mozdul. A mi gépünkre pl. a megnyugtató működéshez karbantartási szerződést kéne kötni, ez havi 80-120 ezer forintba kerül, fel kéne szerelni a hardware-műhelyt, megkorsorozódott a papírköltség stb. és ezekre egyelőre nincs pénz. Arról nem is beszélve, hogy a megnövekedett feladatok ellátásához szükséges szakemberek felvétele nehézségekbe ütközik, mert magas bérük nehezen illeszthető be a kari nomenklatúrába és még sorolhatnám a problémákat.

— Ki a számítógép gazdája, ki dönti el a munkák sorrendjét, azt, hogy ki, mikor és mennyiért veheti igénybe?

— A számítógép az egyetemé, egyelőre az MSZI végzi a felügyeletét, ily módon jelenleg az általános kar „alá” tartozik. A munkák sorrendjének általános elve, hogy prioritása az oktatásnak van, ezt követik az egyetemi kutatások, és végül a „pénzes” munkák. A gépek kiszolgáló munkatársai számára a sorrend mindenütt gyakorlatilag ennek a fordítottja. Nagyon fontos tehát, hogy a zökkenőmentes működés érdekében számukra is elfogadható ösztönzési módokat találjunk. Ingyen dolgozhatnak a számítógépen a hallgatók, ha a házi feladatukat, TDK-dolgozatukat vagy diplomamunkájukat készílik; az oktatók pedig tananyag- és oktatásfejlesztési, valamint egyéni tudományos kutatómunkájukat végezhetik ingyen. Minden olyan esetben díjköteles a számítógép használata, amikor a gépen végzett munka pénzt hoz valakinek vagy az egyetemnek; ez vonatkozik például a KK-munkákra, az Economix kisközvetkezetre. A számítógép használatáért fizetendő díjakat illetően egyébként a KSH szabályozása irányadó.

— Nem lehetne esetleg pénzt keresni a számítógéppel a költségek fedezésére?

— A gép egyelőre egy műszakban dolgozik, de a csúcs-

ROHANUNK

— Szia Laci! Régen láttalak. Gondjaid vannak? Karikás a szemed, pedig a reggeli filóra nem is szoktál bejönni!

— Ne is kérdezd. Már eléggé tele vagyok. Most, a hét végén olvastam fel a TDK-mat. Nem lett helyezett. Majd talán legközelebb, biztattak. Nem mondom, kicsit elkeseredtem. De ez még hagyján. Képzeld, minden oroszórán trükk. Időnként már akkora a fejem... Sok az anyag, a menza meg drága. Ha egy-egy napot kihagyok, elmegyek kőműveshez, ötszáz forintnál többet ott sem kapok. Néha összejön egy-két jó bolt: fűnyírás stb. Az könnyebb. Persze tudom, ha lenne ösztöndíjam, akkor más lenne. De mikor télen tanulni kellett volna, olyan szépen esett a hó. A legrosszabb az, hogy olvasni sincs időm. Moziba még csak-csak eljárók, de a színház, az már luxus. Most is rohanok, mert gépelnem kell az évfolyamdolgozatot külkerből. Találtam egy állati jó témát. Belefeküdtem, aztán majdnem bele is sülyedtem, de most már ott tartok, hogy talán valami kialakul belőle.

— Az otthoniakkal mennyi időt töltesz?

— Csak a legszükségesebb mennyiséget. Este 8-10-re érek haza, reggel fél 7-kor kelek. Szinte alig találkozunk. A hétvége, az meg szinte elrepül mindig. Időnként meglátogatom a nagyszüleimet, hónom alatt a különböző könyvekkel, de aztán tanulás abból nem lesz. Vagy segít nekik, vagy beszélgetünk.

— Terveid a jövőre vonatkozóan?

— Azt hiszem, mégis kötök valamilyen céggel szerződést. Különböző most a nyelvekre hajtok. Tudod, ezek gyakrúgyek, aztán vizsgaidőszakban én már nehezebben tanulok. Mindenképpen akarok még írni egy-két TDK-t, versenyezni szeretnék. A távlatokról még csak homályos képm van, bár a múltkor egy kicsit ideges lettem, mikor egyik társam arról beszélt, hogy most végez, és nem tud majd hol lakni, mert független akar lenni a szüleitől. Persze nőül-ni szeretne, és te is tudod, milyen egy anyósall, opással meg kishúggal élni, olyanokkal, akiknek a saját problémájuk is megvan.

Még szerencse, hogy nekem van időm. De ez is relatív, úgyhogy ne haragudj, most megyek, készülök az angol beszámolómról. 100 oldal szép-irodalom, és minden szót ismerni kell...

H. F.

mg

Egyetemi demokrácia — képzéskorszerűsítés

Beszélgetés Kovács Sándor kari párttitkárral

(Folytatás az 1. oldalról)

rűn alakul ki, különösen akkor, ha egy tudományos területet egy tanszék fed le, mégis a bázisa lesz az elzárkózásnak is, meg a monopóliumoknak, meg a hatalmi rendszerek sajátos deformálódásának megfelelő társadalmi ellenőrzés nélkül. A belső demokrácia, valamint a kari szintű nyilvánosság és komplex értékelés elengedhetetlen feltétele egy ilyen rendszer hatékony működésének. Ha mi be akarunk számolni arról, hogy most hol tartunk, akkor szembe kell nézni azokkal a kérdésekkel, hogy mik a tapasztalatok, mi a mai helyzet. Ezért is volt szükség pontosabb mérésre, hogy ne csak a saját megítélésünkre hagyatkozzunk, hanem kérdezzük meg a kar 90 oktatóját is erről.

Negyedik motívumunk a téma kijelölésében volt, hogy az utóbbi években nagyon sokat kellett foglalkoznunk KISZ- és ifjúsági kérdésekkel. A KISZ-alapszervezetek munkájának gyengése, a szervezeti élet zsetése miatt és sokféle egyéb ok miatt, mint a polarizálódás, a különböző tevékenységi centrumok megjelenése. Mindemellett azt is eléggé érzékeltük, hogy az oktató-nevelő munka nem elég intenzív. Volt egy olyan kiindulópontunk, hogy az ifjúság körében tapasztalható jelenségek összefüggésben vannak valószínűleg az oktató-nevelő munka alacsony hatékonyságával is, ami viszont abból következhet, hogy az egész érdekeltételek és az érdekek és értékek rendszer nem támogatja kellőképpen az egyetem alapvető feladataitól fakadó funkciók ellátását, az oktató-és nevelőmunkát; és a szakmai ambíció, a kutatás, pénzkeresés elterelheti a tanárokat az intenzív előadói, szemináriumi, szakszemináriumi, TDK-munkától, az intenzív tanár-diák kapcsolattól. Ellenőrizni akartuk ezeket a hipotéziseket.

— **Hogyan fogadták a karon a vizsgálatot?**

— Nagyon kedvező volt a fogadtatás. Ha az embereket fontos kérdésekről kérdezik, akkor mindig szívesen válaszolnak. Taggyűlésen is megtagyaltuk a feldolgozás módját, hogy a kérdőíveket anonim módon töltsék ki és az anonimitást őrizték is meg. Másfelől viszont nagyon érdekes volt, még a feldolgozás előtt annak a kérdésnek a vitája, hogy a tanszékek azonosíthatók legyenek-e a feldolgozási eredményekben. A taggyűlés nagyon csekély ellenállással döntött többséggel úgy foglalt állást, hogy kéri, hogy az elemzés tegye nyilvánossá, hogy melyik tanszékéről van szó, melyik tanszékben mi a helyzet. A feldolgozás számozással történt, a feldolgozók nem tudták, melyik tanszék anyaga van a kezükben és csak a taggyűlési vitákban írtuk fel a táblára, hogy melyik szám, melyik tanszékét jelenti. A vitát a jelentés alapvető, általános vonásairól folytattuk. El akartuk kerülni azt, hogy a vita leszűküljön egyéni és személyi vonatkozásokra, ezért csak a vita végén közöltük a tanszéki azonosítást, és kértük a pártcsoportokat, hogy a feldolgozás második szakaszában a rájuk vonatkozó passzusokat külön is beszéljék meg a pártcsoport-értekezleteken. Ezek a pártcsoport-beszélgetések is lezajlottak már. És az értékelések a kapott eredményekkel összhangban nagyon differenciáltak. Azt mondhatjuk, hogy minden tanszékben van feszültség, de különböző mértékben. És változatlanul rendkívül eltérő a tanszékek ereje és a pártcsoportok ereje abban, hogy hogyan fogadják ezt a kihívást, felszólítást arra, hogy nézzenek szembe saját helyzetükkel, az érdekek, értékek rendszer, belső demokrácia konkrét kérdéseivel. A vezetőségnek kezdetül fogva

az volt az álláspontja, hogy e felmérésnek vannak általános tanulságai és minden pártcsoport számára konkrét tanulságai. Utóbbiakat a pártcsoportoknak saját elemzéseikkel kell meghatározni, mert ezt igazán senki sem tudja kívülről eldönteni, s mert a felmérés sokféle tényről szolgáltat, de igazából csak vitalindítónak szántuk, hogy a pártcsoportok nézzenek szembe azzal, hogy náluk mi a helyzet ezekben a kérdésekben. Kezdetül fogva nem gondoltuk, hogy ezzel a felméréssel nagyon pontos képet tudunk adni. Az azonban, hogy a viták nagyon tartalmasak voltak, azt mutatja, hogy megvan a megfelelő valóság-tartalma ennek a felmérésnek, sikerült lényeges kérdéseket megfogadni, a válaszok jó részét őszinték voltak és így jó kiindulópontot nyújtottak a konkrét pártcsoportonkénti elemzéshez. A feszültség mutatja, hogy nem könnyű egy tanszéknek sem nyílt légkört, kritikus légkört fenntartani és szemtől szembe bírni. Minden differenciáltság mellett azt mondhatom, a tanszékek és a pártcsoportok közötti nagy különbségek ellenére is, hogy a belső demokrácia releváns probléma, nem lehet levanni a napirendről, folyamatosan foglalkozni kell vele, segíteni kell.

A viták persze ott voltak a legélesebbek, ahol a tanszéki élet, a felmérés szerint, több feszültséget tartalmazott. Ezek az oktató-nevelő és pártcsoportvitákon rendszerint többször esett arról, hogy mennyire megbízható a kérdőív felmérés, hogy ott, ahol a kép kedvező, nem voltak esetleg annyira őszinték, mint akik vállalták, hogy feltárják problémáikat. Hogy a számítási módszerek, amivel feldolgozták a kérdőíveket, nem megbízhatóak. Hogy a minősítések, amelyekkel például a belső demokrácia színvonalát akarták jelezni a feldolgozók, azok nem helyesek. És emiatt ezeken a helyeken többet beszéltek a jelentés problémáiról és kétségeitől vitatkozó megállapításairól, mint azokról a problémákról, amelyek az adott pártcsoportot objektíve jellemezhetik. A jelentés tényleg sokféle vitatható elemet tartalmaz, van azonban egy aránylag megnyugtató pontja a jelentés utóéletének. Ez az a taggyűlési vita, amely úgy foglalt állást, hogy egészében valószínűleg tekinthető az, amit a kérdőívek feldolgozása alapján a jelentés összefoglalja. Ez megnyugtatta a vezetőséget és ezért is kérhette azt, hogy minden pártcsoport mondja el a feldolgozással kapcsolatos kifogásait, de feltétlenül nézzen szembe saját problémáival is: az oktató-nevelő munka megbecsülése, egyéni értékelése, a tanszékben belüli demokrácia, a kritikai szemlélet problémáival.

Noha meg is kell érteni a pártcsoportok különböző érzékenységi reagálását ezekre az eredményekre, de ezek egyidejűleg figyelmeztetnek is bennünket a feszültségek léteire, és arra, hogy helyes irányban tapogatózunk.

— **Említette, hogy a képzéskorszerűsítés érdekében is szükség van egy ilyen önelemzésre. Mit vár a képzéskorszerűsítés szempontjából ettől a vizsgálatól? Milyen hatása lehet ennek a tanszék, illetve a kar munkájára?**

— Az elemzésnek ezzel kapcsolatos következtetése úgy hangzik, hogy „amennyiben a jövőben az oktató-nevelő munka jó végzését nem sikerül az érdekeltségi rendszerbe beépíteni, akkor az oktatási rendszer kívánatos fejlesztése sem valószínűleg megmaradhatatlanul.” Ez teljesen világos! Azt hiszem, hogyha előre tudunk lépni abban, hogy eljussunk az oktató-nevelő munka egyéni értékeléséig, ha az óralátogatásokat, a habilitációs előadásokat következetesen megtartjuk és értékel-

jük, akkor óhatatlanul fölmerülnek az egyetemi élet és annak mindenekelőtt az oktatás-nevelés adott módjával összefüggő problémái. Nyilvánvalóan ezek a problémák, részben a kari tanácsok előtt, egy-egy tanszék felülvizsgálata során merülnek föl, másrészt általánosabb áttekintés jelleggel a különböző ifjúsági parlamenteken. Legtöbbször itt post fest jelleggel, az események után. Hogy az oktató-nevelő munka végzése és fejlesztése állandó tevékenység legyen, ahhoz részben ezeket a kapcsolatokat, részben ezt a fajta áttekintő és elemző munkát a tanszékben belül kellene igazából folyamatosan tenni. Ezt kívülről csak segíteni, ösztönözni vagy ellenőrizni lehet. Ennek az igazi minőségét, tartalmi színvonalát a tanszékben belüli ilyen irányú munka intenzitása és színvonala dönti el. A mi törekvésünk az, hogy erre ráirányítsuk a figyelmet és így a fejlesztést folyamatos gondná tegyük és ezzel ösztönözzük. Azzal, hogy valóságos problémákkal foglalkozunk és ezek a valóságos problémák becsatlakozzanak a felsőoktatási határozat megvalósítása kapcsán az egyetemen belüli program kialakításába és megvalósításába.

— **A felmérésből úgy tűnik, hogy az oktatók között az adjunktusi réteg az, amelyik az egyetemi oktatómunka dandárját végzi. Ugyanakkor a helyzetük sok szempontból hátrányos. Nyilvánvaló tehát, hogy ez a réteg meglehetősen kritikus álláspontra helyezkedik a tanszéki viszonylatokban. Kérdés, hogy milyen következményekkel járhat egy ilyen személyes jellegű váló vita rájuk nézve, még ha az álláspontjuk rendkívül progresszív is?**

— Egy pártcsoportban igazából csak a pártcsoport belső demokráciája lehet a garancia védelem a számukra. A pártcsoport ülésein részt vesz a vezetőségnek az a képviselője, aki az instruktora és akinek a feladata elősegíteni azt, hogy a pártcsoport kritikus légkörben nézzen szembe a saját problémáival. Erre azonban gyakran az egyes személyek esetében nem mindig van garancia. Legfőbb garanciánk persze a demokrácia. Minden, ami a demokráciát erősíti, az garancia a kritikus egyének, minden, ami a demokráciát fékezi, az növeli a kritikus egyén kockázatát, sőt meg is szüntetheti ezt a bírálati szabadságot. Meg kellett próbálni éppen ezért azt, hogy felmérjük a demokrácia helyzetét, ezt tanszék-specifikusan elemeztük és leírtuk, és ez a tagság nyilvánossága elé került. Ezzel egy kar párttagságának nyilvánosságával erősítettünk meg bizonyos tendenciákat, korlátoztunk vagy bíráltunk más tendenciákat és ez szintén objektíve segíti a konstruktív, kritikus magatartást a pártcsoportban. A taggyűlési fórum, a pártvezetőség szolgáltatta támogatást és nyilvánosság is ilyen garancia. Erősítenünk kell — és ez a garancia — a harmadik csoportja — a középkorostálynak a részvételét a különféle döntéshozó

testületekben. Már 1977-ben is megállapította a pártbizottság elemzése, hogy az egyetem káderállománya két pólusú. Egy 45-50 feletti és egy 30-35 év alatti rétegből áll és a középréteg hiányos. A jelentés is beszél arról, hogy az ipar karon is egész közel kerülünk a tömeges méretű generációváltás problémáihoz, miközben beérték a fiatalabb generáció tagjai is, és a speciális problémájuk megjelenítésére való képességük. Ennek a képességnek az érvényesítése, intézményes elősegítése is a garanciák közé tartozik. A pártcsoportbizalmi, a szak-szervezeti bizalmi funkció betöltése, különféle társadalmi szervezetben, a kari és egyetemi tanácsban arányuk növelése ugyanilyen garanciát jelenthet arra, hogy az érdekek egyáltalán felszínre kerülhessenek és döntési tartalommal válhassanak. Erre nekik meg kell adni a lehetőséget.

Beszélgetésünk során ön úgy fogalmazott, hogy ez az adjunktusi gárda konstruktív réteg. Hát, mint ahogy az előttünk haladó réteg sem globálisan haladásellenes, ez a réteg sem globálisan konstruktív. Példának él kell hogy mondjam egy esetünket. A pártvezetőségnek be kellett tölteni egyik megüresedett funkcióját. Ebből a magából konstruktívnak nevezett korosztályból négyen utasítottak el bennünket azzal, hogy egyéb aspirációik vannak és a társadalmi munka nem segíti, hanem fékezi őket, hogy előre lépjenek. Amiről most beszélünk, az társadalmi munka. De amiről eddig beszélünk, az az egyetemi rendszer, amely a szakmai teljesítmények feltevéle. Azok a szervezeti és intézményes keretek, amivel foglalkozunk, részei az életünknek, ezért nem lehet al-bérletbe kiadni azokat, mert akkor kinek-kinek a saját szív-lelkén viselt szakmai ambíciói sem lesznek teljesíthetőek, mert esetleg csödbe megy az az egyetem, amely az ambícióik megvalósításának feltevéle. Sajnos ebben a rétegben is nagyon határozottan érzékelhető egy ilyenfajta tudatos értékválasztás és ahhoz való alkalmazkodás. Ezt tekintetjük pozitívnak, mondhatjuk, kevésbé konformisták, mint az előttük haladó és a sok karban arcnélkülivé vált nemzedék. Ebben a tekintetben ünnepleni is kéne őket, de azt a korlátozottságot, amely csak az egyéni érdekeket és szempontokat preferálja, azt a korlátozottságot, amely nem látja be ennek rövidtávúságát és azt, hogy ennek minden következménye a saját fejére hull vissza, azt nem hiszem, hogy ünnepleni kéne vagy akár elfogadni vagy megbékélni vele.

Van mentsége is ennek a magatartásnak, és ez eléggé aggaszt személy szerint engem is. Most nemcsak az aránytalan terhelésre gondolok. Hogy aki vállalkozik egy ilyen munkára és húz, azt agyonterheljük, miközben mások egyébként nagy karriereket futnak és négy megbecsülést kapnak. Mert ezek az emberek nagyobb felelősséget éreznek a diákokért, az oktatásért, a tanár-diák kapcsolatért, ezek az oktató-nevelő munkára is nagyobb figyelmet fordítanak és a pénzkeresés, a kifelé irányuló kutatómunka kevésbé adatik meg a számukra. Hogy ezek az emberek egy idő múlva, ha nem

is hátat fordítanak, de csak vonakodva engednek a társadalmi feladatok csábításának, az azt hiszem, emiatt érthető. Tehát egyenletesebbé kellene tenni a terhelést.

Ami miatt aggódom, az az, hogy ennek a nemzedéknek tehetséges, világlátott, tudományos szempontból is produktív, beírt tagjai gyakran nem kapnak elegendő lehetőséget arra, hogy a jószándékuk beépülhessen az egyetem fejlődő épületébe, az egyetemi reformba. Az egyetem mintha vizsztatartaná ezeket az embereket az aktivitástól. Egyetemi előzményekkel büszkélkedő emberek néhány próbálkozás után tudomásul veszik, hogy a rendszer nem igényli őket.

Márpedig ha egy rendszer lefékezi ezeket az embereket a cselekvő részvételét, ha a jóindulatukat, a tudásukat nem igényli, ha javaslataikat sorra visszaveti, akkor azt kockáztatja, hogy nemcsak reform nem lesz, vagy a szükségletek alatti reform valószínűleg, hanem elveszti a megújuló egyetem legfontosabb erőit. Azok a viták, küzdelmek, amelyek a reform továbbvitele körül folynak itt és másutt, az egyetem megújulásáért folynak. És amelyek itt nálunk egy ilyen generációváltás közben zajlanak, azzal a veszéllyel is fenyegetnek, hogy a késlekedéssel a reform motorjaként működtehető dinamikusabb fiatal nemzedék nem tud megszerveződni, koncepciót nem tudja kialakítani és a nehézségek láttán olyan pályastratégiákat választ, amelyekből az egyetemi rendszernek nem lesz haszna.

— **Mint a beszélgetésből is kitűnik, a vizsgálati anyag tanulságai nem kifejezetten csak egy karra érvényesek, hanem az egyetemi változtatásokra vonatkozó gondolatokat is rejtenek. Mi a véleménye ebből a szempontból, érdemes lenne más karon is sort keríteni ilyen felmérésre?**

— En inkább egy intenzívebb folyamat munkára gondolok és konklúzióképpen talán arra lehet rámutatni, hogy erre van szükség. Az egyetemi rendszer laza összecsaltságra vonatkozó megállapítások nemcsak az ipari karra vonatkoznak. Azok a problémák, amelyek az integráció és a változás nehézségeit jelzik, szintén az egyetemi jellegűek. Azok a gondok, amelyek a kari, egyetemi irányító testületek tényleges integrációs képességeit jellemzik, szintén nemcsak kari jellegűek, ezek jórészt strukturális jellegűek, szélesebb körben érvényesülők és ilyen tanulságok is vannak.

Azt, hogy a tanszék képviselője (amit az új szakszervezeti választásban érvényre juttattunk) egy tanszék, egy választókerület) elsősorban a tanszék fejével gondolkodik, azt hiszem, nem lenne helyes kártozni. Eppen fordítva: azért csináljuk így, hogy a tanszéknek legyen képviselője. Az egyetemi tanácsról is elmondhatjuk, hogy igazából alatta marad az egyetemi érdekeknek, nem alakítja ki azt, nem egyszerűen azért, mert az ott ülő képviselők a partikuláris érdekeket képviselik, hiszen ez is érthető. Elmondhatjuk viszont, hogy a testületekben az érdekközvetítés, ennek alapján az érdekek sorolása a kar vagy az egyetem nyilvánosságá előt, annak bizonyítása, hogy egy adott érdek kárvagy egyetemi érdeknek minősíthető és ezt igazolni kénytelen — legtöbbször elmarad. Ezeknek az érdekegyeztetési folyamatoknak az állami irányítási tevékenység alá szorú-

lása azzal a következménnyel jár, hogy igazán kari érdekről, egyetemi érdekről beszélhetünk ugyan, de ennek a kikovácsolására a mechanizmusaink nem elég fejlettek és erőteljesek, így a kari vagy egyetemi érdekeknek, amik egyenként normát adnának, amelyekhez igazodni lehetne, a kialakulása is nagyon bizonytalan. A partikuláris érdekek dominanciája — ütközés nélkül — pedig széthúzza és gyakran hatásképtelenné teszi ezeket a szervezeteket. És igazából képtelenné arra, hogy a kar vagy az egyetem objektíve meglévő erejét integrálja. Ezek a problémák megint csak nem kariak, hanem egyetemi szintűek is.

Az állami irányítás szükségképpen jelent meg ezekben a vezető testületekben. Nem ennek a szükségességét vitatom. Hogy az érdekközvetítés és érdekegyeztetés, az érdekegyeztetés és így közös érdekek értékrend kialakításának a folyamata fejletlen marad, az nem abból következik, hogy ezek az irányítási problémák szorítják maguk alá ezeket a kérdéseket. Fordítva van, inkább ezek helyett megelégszünk az állami feladatok ellátásával és nem vállaljuk azokat a konfliktusokat, kitérnek azok elől, amelyek egy ilyenfajta feszebb légkörű és több problémát magában foglaló érdekegyeztető folyamatban fölmerülnek.

— **Úgy tudom, a demokráciavizsgálati anyag tanulságainak már voltak állami határozati következményei.**

— Az anyag megtárgyalása kapcsán a szervezetek életében jellemző problémákkal kapcsolatosan született állásfoglalások. Vezetőhelyettesek megbízása a felkészülés érdekében, például a technológiai és a statisztikai tanszékben. És vannak olyan jellegű hatások is, hogy a tanszéki demokrácia körében például a KK-szabályozással kapcsolatos 1977. évi pb-határozat előírja, hogy ne legyen KK-munka lezárva tanszéki értekezlet nélkül. Hogy legyen nyilvános a KK-részvevők neve. Hogy legyen nyilvános a KK-munkák értékelése, valamint az egyes tanszékeken a jövedelmek, amelyek a KK-ból származnak. Ezek is tulajdonképpen részben a demokrácia problémakörébe tartoznak, mert a tanszékben belüli társadalmi nyilvánosság folyamatos megvalósítását igénylik, másrészt egyértelműen állami jellegű lépések, amelyek a tanszékvezetőket határozatok kötelezik, és amelyek áttekintésére, felülvizsgálatára ez a felmérés újabb készletet adott.

Az óralátogatások következtetéséből megvalósítása, a patronáló tanári rendszer „álmossítása” tulajdonképpen mind állami jellegű lépések. További ilyen jellegű lépésekre van szükség az oktató-nevelő munka érdekeltételek rendszerbe való beépítése során. A lefolytatott kari és egyetemi tanácsági választásoknál a felmérés tanulságait szintén érvényesítettük a képviselők jelölésével, a testület összetételében. Végül állami a reform előrehaladásának az ügye. Azzal, hogy kari, illetve egyetemi tanács elé kerül például az ipar szak fejlesztésének ügye, benne olyan kérdésekkel, mint a mikroökonomia kialakítása, a management-képzés, a humán tényezők fokozottabb figyelembevétele, a számítástechnika használata, amelyek az egyetemi reformra is kiható témakörök, a kar élébe megy ennek a reformnak.

— **Köszönöm a beszélgetést!**

H. E.

Nyári munkalehetőségek az ECONOMIX-nál

Az ECONOMIX Közgazdaság Egyetemi Kiszervezetét nyári szünetében a következő feladatok elvégzésére alkalmaz egyetemi hallgatókat:

1. Részvétel az egyetemi rekonstrukcióban: — költözés, takarítás, tantermi berendezések kiszervezése. A munkalehetőség június 15. és szeptember 15. között áll fenn. Díjazás: 35-50 Ft/óra.
2. Egyszerű közgazdasági-tervezési, szervezési, ügyviteli, statisztikai, számviteli munka ellátása vállalatoknál és intézményeknél helyettesítésként a nyári szabadságos ideje alatt. Fizetés: 3000-5000 Ft/hó.
3. Idénymunka, valamint kisebb tevékenység ellátása (rendszeresen) vállalatoknál.

Fizetés: megegyezés szerint. Jelentkezni lehet a Kiszervezetet 371. sz. szobájában Orfok Lőrándnál (vagy Forrai Istvánnál), fél 10 és 12 óra vagy 13-15 között. A vállalati igények összegyűjtése folyamatban van, a vizsgáldozsak végéig minden jelentkezővel megkötjük a szerződést.

A nyári helyettesítések és az idénymunkákat a Kiszervezetet bérmentésben vállalja a megbízónál. Lehetőséget adunk a vállalkozóknak kibontakoztatására is, ennek megfelelően az önálló piacukattal feltart megkötés esetén elsőbbséget biztosítva kötni szerződést.

Várjuk tehát az egyéni ötleteket, elképzeléseket és a jelentkezéseket!

ECONOMIX Kiszervezet

A közoktatás eredményei és gondjai

A Központi Bizottság 1972. évi határozatának végrehajtása

Az óvodai nevelési program megvalósításának eredményei, az általános iskolák új tanterveinek tartalmi értékelése, a gimnáziumok fakultációs rendszere, a szakmunkásképzés színvonalának javítása, a fizikai dolgozók gyermekei számára az esélyek növelése s a legalább ilyen fontosságú tehetséggondozás, a világnézeti nevelés hatásossága s az iskolai demokrácia... A felsorolás pusztán címszavakban tartalmazza azokat a legfontosabb problémákat, amelyeket nemrégiben vitatott meg a budapesti pártbizottság, amikor az állami oktatásról szóló 1972 júniusában hozott központi bizottsági határozat végrehajtásának tapasztalatait elemezte.

Egységes irányítás

A fővárosi közoktatás fejlődése az elmúlt tíz évben rendkívül dinamikus volt — állapította meg a testület. Sőt: ami az alsó- és a középfokú oktatás mennyiségi fejlődését illeti, helyenként olyan mértékű volt, amely egyben minőségi változást is lehetővé tett. E változás legfontosabb elemei az óvodai ellátásban, az általános iskolás tanulók egész napos ellátásában, az óvodák és az iskolák felszereltségében egyaránt megmutatkoztak.

Ugyanennek a tíz esztendőnek a sajátossága, hogy kiépült a közoktatás egységes tanácsi irányítása. Kialakult tehát annak a lehetősége, hogy az oktató-nevelő munka tárgyi-személyi feltételeinek megteremtésében csökkenjenek az indokolatlan különbségek, s a közoktatás fővárosi fejlesztése a városfejlesztés szerves részévé váljék. Az egységes tanácsi irányítással sikerült elérni, hogy a szakképzésben megszűnjenek a felesleges párhuzamosságok, s tisztább profilú intézmények alakuljanak ki.

Az elmúlt évtized legjelentősebb eseménye a közoktatásban az oktató-nevelő munka korszerűsítését szolgáló nevelési tantervi reform.

Minden kétséget kizáró tény, hogy a fővárosi iskolák egyre jobban megfelelnek annak a jogos követelménynek, hogy a tanulók egész napi tevékenységük megszervezésében közreműködjenek.

Számszerű adatok

Ami a mennyiségi fejlődés számszerű adatait illeti: míg az 50-es évek elejétől a 70-es évek kezdetéig tartó két évtized alatt az óvodák mintegy 11 ezer férőhellyel (kb. egyharmaddal), az általános iskolai hálózat pedig kerekén 470 tanteremmel (mintegy 15 százalékkal) gyarapodott, addig a 70-es évek kezdetétől a 80-as évek kezdetéig tartó évtizedben az óvodai férőhelyek — kb. 35 ezerral növekedve — megduplázódtak, az iskolai tantermek pedig kerekén 1500-al — mintegy 40 százalékkal — gyarapodtak. A növekedési ütem tehát az óvodai férőhelyeknél az előző húsz év átlagának hatszorosa, az általános iskolák esetében pedig ötszöröse volt. Ennek ellenére, még ez a nagyarányú növekedés sem követte kellőképpen a mind mennyiségi, mind minőségi szempontból fokozódó igényeket.

Az óvodás korúak ellátásának kedvező változását jól mutatja, hogy 1972-ben 100 óvodás-korú gyermekre 61,6 óvodai férőhely jutott Budapesten, 1981-ben pedig már 72,8. S ekközben a 3–5 éves gyermekek száma 67 ezerről 97,5 ezerre nőtt. Az óvodák zsúfoltsága 1972 és 1976 között lassan enyhült — 123-ról 114 százalékra —, 1979-ben ismét megugrott — ekkor 129 százalékot ért el —, azóta pedig ismét javult. 1981-ben ez az arány 119 százalék volt. A férőhely hiánya miatt elutasítottak száma 1972-ben és 1979-ben volt a legmagasabb — 9500, illetve közel 7000 —, 1982-re pedig 400-ra csökkent.

Az általános iskolai oktatásról elmondható, hogy a 6–13

évesek iskoláztatása gyakorlatilag teljes körű. 1981-ben a tanköteles korba lépő hatéves gyermekek 94,3 százaléka iratkozott be általános iskolába — a többiek iskolaérettségük miatt az óvodában maradtak vagy gyógypedagógiai intézmény tanulói lettek. 1981-ben a nyolc évvel korábban beiratkozottak 97 százaléka sikeresen befejezte általános iskolai tanulmányait. (Ez az arány 1975-ben 94,9 százalék volt.)

Az általános iskolák tanulólétszáma e tíz évben folyamatosan emelkedett, s nőtt egy-egy általános iskola tanulójának átlagléttszáma is.

Középfokú oktatás

A középfokú oktatás iránti igény szintén tovább növekedett az elmúlt tíz évben, s mára lényegében teljessé vált. 1981-es adatok szerint ugyanis az általános iskolás tanulók 99,2 százaléka jelentkezett továbbtanulásra.

A középfokú oktatás ebben a tíz évben számottevően nem bővült, de igen jelentős az a funkcionális, szervezeti és jellegbeli változás, ami ezen a területen végbement.

A szakközépiskolák egyes típusainak képzési célja változott. 1982-ben végeztek először a tanulók az úgynevezett szakmunkásképzési célú szakközépiskolákban. Így 1982-ben az iskolarendszerű oktatásban szakmunkás-bizonyítványt szerzők 19 százaléka érettségivel is rendelkezett.

A szakoktatási intézményekben az 1977-ben elkészült új szakmajegyzék szerint (190-ról 128-ra csökkentették a szakmák számát) kezdtek meg a képzést az 1980–81-es tanévben. Ennek eredményeként várható, hogy a tanulók szakmai ismeretel kevésbé specifikusak lesznek, jobban konvertálhatóvá válnak.

A gimnáziumokban a legjelentősebb változás a fakultációs rendszerű oktatás bevezetése volt. 1983-ban végeznek az első, már ebben a rendszerben tanuló diákok.

Az elmúlt évtizedben rendkívül nagy érdeklődés kísérte a középfokú intézmények munkáját. Ennek egyik oka, hogy a fiatalok társadalmi beilleszkedésének előkészítésében a középfokú képzés döntő szerepet játszik. A másik, hogy a munkahelyek munkaerő-szükségletük előteremtésében egyre inkább csak a munkába álló új korosztályokra számíthatnak. Ez alatt az időszak alatt a fiatalok többsége a középfokú képzéshez kíván jutni: növekvő arányban érettségig adó középiskolában, csökkenő arányban szakmunkásképző iskolában. A különböző intézménytípusok kialakított arányai ezt a szándékot tükrözik, noha a termelő üzemek egy része a hároméves szakmunkásképzés arányának emelését kívánja, mert ebben látják a jelenlegi, napi vállalati érdekek leggyorsabb realizálását.

Az iskolarendszerű felnőttoktatás területén ellentétes tendenciájú folyamatok mentek végbe. Az elmúlt évtizedben jelentős hullámzást mutat a dolgozók részvétele az iskolarendszerű oktatásban. Létszámuk 1974–75-ig emelkedett, azóta csökkent. (Az általános iskolákban igen alacsony szintre.) Ezt részben in-

dokolja, hogy 1970 és 1980 között jelentősen javult a fővárosi lakosság iskolai végzettség szerinti összetétele. Ugyanakkor a termelő üzemek érdekeltségében — amelyekben a legtöbb az általános iskolát el nem végzett dolgozó — olyan változás következett be, ami kedvezőtlenül hatott a munka melletti iskolarendszerű oktatásba bekapcsolódók számának alakulására. Még ma is sokan vannak, akik nem végeztek el az általános iskolát.

A dolgozók iskoláinak valamennyi típusában nagymértékű a lemorzsolódás. A résztvevők nem mindig tudják felmérni, hogy az adott iskolatípus milyen elfoglaltsággal és terheléssel jár. A fővárosi iskoláiban évek óta tervszerűen folyik a pedagógiai munka módszertani korszerűsítése és olyan oktatási technológiák meghonosítása, amelyek javíthatják a tanulás hatásfokát. Az eredményesség fokozásának gátja azonban, hogy a munkahelyek igen gyakran nem hosszabb távú érdekeiket megfelelően segítik a dolgozók továbbtanulását.

A budapesti pártbizottság, amikor az 1972-es központi bizottsági határozat végrehajtásának tapasztalatait elemezte, megállapította: a közoktatás utóbbi tíz évében a legjelentősebb tartalmi változást az 1972-es határozatot követő oktatási reform eredményezte.

Figyelemre méltó eredmények születtek az óvodai nevelési program megvalósításában az általános iskolai új tantervek bevezetésében — ennek kezdete egyébként az 1978–79-es tanévben volt. A reform még ma is rengeteg konfliktussal jár, eredményei tehát még nem kristályosodhattak ki. Most voltaképpen olyan szakaszban vagyunk, amikor már érzékeltetni lehet a megújított tananyag tartalmi értékeit, a módszertani fejlődés irányait, a gyermekek tudásában, teljesítményében megnyilvánuló változásokat, de még nem bontakozhattak ki a gyakorlatban a pedagógiai munka hatásfokát, a tudás elmélyülését, a személyiség kibontakozását tartósan befolyásoló pozitív tényezőket.

A gimnáziumok, bizonyos idegenkedés leküzdése után, de gondos előkészítéssel bevezették a fakultációs rendszert, most szereznek gyakorlatot ebben a sok szervezést, a diák-szülő-tanár kapcsolatban több egyéni foglalkozást és a pedagógusoktól szakmailag is többlet kívánó munkában. A fővárosban a fakultációs lehetőségeket és a speciális tagozatos tantervi osztályokat úgy szervezték meg az egyes gimnáziumi beiskolázási körzetekben, hogy egy körzetben belül a teljes kínálat rendelkezésre álljon. A gyakorlati tárgyak választéka még nem kielégítő, s gyenge az előkészítés is.

Szakmunkásképzés

A budapesti pártbizottság 1972-es feladaterrévének egyik legjelentősebb tennivalójaként a szakmunkásképzés színvonalának javítását jelölte meg. A Fővárosi Tanács az iskolák képzési keretszámait egykeztelt folyamatosan hozzáigazítani a budapesti munkaerő-szükségletekhez. Szorosabb szakmai kapcsolat alakult ki a romkaszakmákat tanító szakmunkásképző intézetek és a szakközépiskolák, valamint a szakmunkásképzésben érdekelt üzemek között. Javultak a szakmai képzés tárgyi és személyi feltételei. Az általános műveltség alapozásában döntő szerepet játszó közismereti tantárgyak tanítása, a tanórán kívüli nevelő munka nagyobb hangsúlyt kapott, az utóbbi sok új vonással gazdagodott. A tanulók formálásában egyre jelentősebb szerepet vállalt a tanulói KISZ és szakszervezet.

Aból a szempontból, hogy a tanulmányaikat megkezdő tanulók milyen arányban fejezik be a választott iskolát, a középfokú oktatási intézményekben folyó oktató-nevelő munka a következőképpen alakult: az egy-egy tanévben, az

adott évfolyamról lemaradók aránya a szakközépiskolákban, de különösen a szakmunkásképzőkben magas volt (az 1974–75-ös tanévben gimnáziumban 2,3 százalék, szakközépiskolában 5,8 százalék, szakmunkásképzőkben 7,7 százalék), s azóta a gimnáziumokban, szakközépiskolákban folyamatosan nő. (Az 1981–82-es tanévben gimnáziumban 3,1 százalék, szakközépiskolában 6,8 százalék.) A szakmunkásképzőkben nem egyenletesen, de csökken a lemorzsolódók aránya. (Az 1981–82-es tanévben 6,8 százalék volt.) Ezek mögött a lemorzsolódást mutató fővárosi átlagok mögött igen nagy a szóródás. A középfokú oktató-nevelő munkának a fenti számokkal jelzett kudarcai gyakran a nevelő munka eredménytelenségéből adódnak, s minden esetben jelentős anyagi veszteséggel járnak.

A jelenség oka összetett. Döntő, hogy a tankötelezettség tizenhat éves korban megszűnik. Közrejátszik azonban ebben az általános iskola nem kellően eredményes alapozó munkája, a liberalizmusra hajló általános iskolai értékelés, a pályaválasztás bizonytalanságai, a középfokon képző iskolák oktatási-nevelési körülményeinek nehézségei, az itt dolgozó pedagógusok szemléletében fellelhető hibás nézetek és az a tény is, hogy a munkahelyek még mindig nagy számban igénylik a szakképzetlen munkaerőt, akiknek anyagi megbecsülése nem ösztönöz kellőképpen a középfokú képzettség megszerzésére.

Esélyegyenlőség

A demokrácia társadalmi méretekben való fejlesztésének egyik kulcskérdése az egyenlőtlenségek csökkentése a művelődésben, az iskolázottságban. Az esélyegyenlőség javításának egyik fontos területe a fizikai dolgozók gyermekeivel való hangsúlyozott foglalkozás. Ez a feladat a budapesti pártbizottság 1972-es feladaterrévének megfelelően a fővárosi közoktatás irányításában és valamennyi iskolában évről évre mint az egyik legfontosabb teendő jelenik meg a programokban. Szinte mindegyik rendszeresen figyelemmel kísérik a fizikai dolgozók gyermekeinek tanulmányi eredményét, különös gondot fordítanak a lemaradók felzárkóztatására. Műveltségbeli hátrányaik leküzdésére igyekeznek jól kihasználni a tanórán kívüli nevelés lehetőségeit is. Sok helyen az úttörő mozgalomban, a KISZ-szervezetekben olyan megbízatásokat kapnak a tanulók, amelyekkel segíteni tudják a közéleti tevékenységhez szükséges adottságaik kialakulását. Ugyanakkor tapasztalható, hogy a pedagógusok, a szülők, a tanulók körében többen nem értik igazán a közoktatásnak ezt a feladatát. Ennek is tulajdonítható, hogy a gimnáziumokban, szakközépiskolákban továbbtanulók között a fizikai dolgozók gyermekeinek aránya az 1972–75 közötti kismértékű növekedés után, nem egyenletesen, s nem nagymértékben, de csökkent; s nem tükrözi a fővárosi aktív népesség osztályos rétegtagozódását.

Az egyenlőtlenség csökkentésének másik fontos területe a hátrányos helyzetű tanulók felkutatása, a kiváló okok megszüntetése, a pedagógiai és — ha szükséges — a hatósági eljárások differenciált és fokozatos alkalmazásával. Ez a munka az iskolákban, a diákotthonokban sokat javult az elmúlt években. Ebben nagy szerepe volt az iskolai gyermekvédelmi rendszer kiépítésének. Még gyakori jelenség, hogy az iskolai és a tanácsi gyermekvédelem nem eléggé összehangolt, a megelőzés nem eléggé eredményes. A tanulók családi körülményeiből fakadó veszélyforrások megszüntetésében az iskola, a család lakókörnyezete, a szülők munkahelye nem vállal közös felelősséget, bár már több iskola kezdeményezi az összefogást

Fotó: Hargitai Szántó György

a szülők lakóhelyi és munkahelyi társadalmi szervezetivel, a veszélyeztetett gyermekek, fiatalok érdekében.

Tehetséggondozás

Az esélyegyenlőség fokozása mellett legalább ugyanolyan fontosságú a tehetséggondozás. Az általános iskolákban a különböző irányú tehetségek felkutatása, képességeiknek megfelelő foglalkoztatása — az iskolák működésének mai feltételei között — csak nagyon kezdeti stádiumban van; nem vált az oktató-nevelő munka szerves részévé. Az általános iskolák szakkörei sem szolgálják mindig jól ezt a feladatot. Az úttörőmozgalomban a már hagyományossá vált tudományos-technikai úttörőszemle, az ennek keretében zajló szakértői versenyek jó kereteket lehetnének a tehetségek felkutatásának, de ez — mivel a középiskolákban nincs meg a megfelelő folytatása ennek a mozgalomnak — nem jár kellő eredménnyel. A művészeti ágakban és a sportban a tehetségek felkutatásának, képességeik továbbfejlesztésének több hagyománya van, bár itt is nagyok a különbségek az egyes művészeti, illetve sportágak között.

A középfokú iskolák tanulójának szervezett tantárgyi, szakmai és sportversenyei, valamint a kulturális szemlék jó szinterei annak, hogy a tehetségek összemérjék erejüket. A gimnáziumi fakultáció bevezetése előtt a gimnáziumi tagozatos osztályok rendszerében nyílt lehetőség a szervezett tehetséggondozásra. Ezek az osztályok fokozatosan megszűntek. A fakultáció bevezetésével egyidőben indultak a gimnáziumi speciális osztályok, amelyek hivatottak a már tizenéves koruk előtt megmutatók tehetségeit (idegen nyelvekben, matematikában, természettudományokban, sportban) oktatására, nevelésére.

Ezek a keretek, formák, módszerek még nem járnak kellő eredménnyel. Néhány nagy hírű iskolában az intellektuálisan vagy a művészetekben tehetségesek oktatására — sokszor évtizedes vagy

még régebbi hagyományok alapján is — jelentős sikereket értek el; itt a tehetséggondozás az oktató-nevelő munka szerves részét képezi. A továbbfejlődés egyik akadályá, hogy több iskolában a tárgyi, személyi feltételek sem kedvezőek. A másik hátráltató tényező, hogy a fizikai dolgozó szülők gyakran fel sem ismerik gyermekeik képességeit, és sokuk előtt az értelmiségi pályának nincs presztízse.

Világnézeti nevelés

Budapest iskoláiban, éppen a 72-es oktatáspolitikai határozat végrehajtása során, a világnézeti nevelés egyre inkább tudatosan tervezett és szervezett része lett mind a tanórai, mind a tanórán kívüli oktató-nevelő munkának.

A középiskolák korú fiatalok nagy többsége szocialista társadalmunkat természetes életközegnek tekintti, itt akarja megtalálni személyes boldogulását. Már az általános iskolások között, a legkisebekben él a közösségtől tenni akarás igénye. Ezt az úttörőmozgalomban is jól hasznosítja munkájában. Gond az, hogy a 13–18 évesek esetében sem az iskola, sem az úttörőmozgalom, sem a KISZ nem tud a cselekvési vágy kielégítésére vonzó programokat nyújtani.

Végezetül a budapesti pártbizottság megállapította: a fővárosi közoktatás igen nagy érdeme, hogy nagyon sok budapesti pedagógus és pedagógusközösség vállalta az 1972-es közoktatáspolitikai pártbizottság megvalósítását segítő kísérletet, s vett részt a tervezett dokumentumok kipróbálásában. Ezek közül a legjelentősebbek voltak: az új óvodai program, az iskolaérettségi vizsgálatok, a differenciált iskolakezdés, a nevelési tanácsadók hálózata, az iskolai gyermekvédelem szervezete, az egész napos nevelés új formái, az iskolai könyvtárunka korszerűsítése, a tantervi kísérletek, a felnőttoktatás metodikai megújítása és a középfokú oktatás kezdő szakaszának egységesítése. Jelenleg is több olyan kísérlet folyik Budapesten, ami a közoktatás távlati fejlesztését szolgálja.

Hollandiában jártunk

A turista csak a felszínt látja. Bepillant-hat a házakba, sétálhat a sétálóutcákon, meg-nézheti a múzeumokat, áruházakat, de a „bennszülöttek” gondolataiba nem láthat. Egy országot csak népnézetűl lehet megismer-ni. Ezért oly nagy jelentőségű az egyé-ni vagy csoportos cserélőutazások. A köl-csönös meghívások alkalmával megvan a le-hetőség, hogy a vendéglátókon keresztül sze-rezzünk információkat, benyomásokat egy idegen nép életéről.

A nemzetközi szak 18 hallgatójának már-cius 23-tól április 2-ig tartó hollandiai uta-zása nagyszerű alkalom jelentett, ha nem is

egy nép, de a Leideni Egyetem megismeré-sére.

Nagyon rég, több mint egy évvel ezelőtt érkezett meg a Leideni Egyetem egyik tör-ténész klubjának meghívója. Hála Jeszenszky Géza, Rapcsák János tanár urak és Madarász Gyuri áldozatos munkájának, egyéves huzavona után sor kerülhetett utazásunkra.

A 18 fő a harmad-, negyed- és ötödév so-raiból került ki. Mindenki jöhetett, aki úgy érezte, hogy tud angolul és az útiköltség be-fizetését is vállalta. Az utazás előtt támadt bonyodalmak elintézése után (csak az utolsó pillanatban sikerült buszt szereznünk), már-cius 23-án, hajnali öt órakor indult buszunk több ezer kilométeres útjára. Ragyogó nap-sütésben léptük át az osztrák—magyar határt. Csak akkor kezdett el esni, amikor elértük Bécs külvárosát, nevezetesen Renweget, ahol Európa kezdődik (legalábbis Metternich sze-rint).

Bécs még így, esőben is szép volt és le-gáns. Mi az otthonról hozott májkrémes ke-

nyereinket ettük, míg buszunk az Opernring és a Mariahilferstrasse fényes árdházai, ét-termei közt vitt.

Este hatra már Münchenben voltunk. Ez volt az első nyugati város, ahol hosszabb idő-re (másfél-két órára) megálltunk. München központjában, a Karlsplatzon és a Marien-platzon, a sétálóutcákban színes embertömeg hömpölygött. Itt minden tíz méternél volt va-lami látnivaló. Amatőr zenészek, szerzetesek csuhában, aztán egy szónokló vándorprédiká-tor, majd egy aszfalttrajzoló, vagy épp egy szép kirakat.

A Münchentől Bonniig tartó utat éjszaka tettük meg. Bonn Beethoven szülőhelye, az NSZK fővárosa. Jól karbantartott kis utcák, terek, parkok mindenütt. Kopott, elhanyagolt házat véletlenül sem láttunk. Belvárosi sé-tánkat egyedül az eső zavarta. Bár egy fan-tasztikus szerencse ezért is kárpótol. Mert Bonn sétálóutcájában ki mással is találko-zhattunk volna, mint Kohl kancellárral.

Kohl egy hentesüzletbe

igyekezett. Azt hiszem, négyen vagy öten le-hettünk a csoportból. Izgatottan, kicsit meg-szeppenve álltunk meg a bolt ajtaja előtt, s egymás után kattogtattuk fényképezőgépein-keket. Kohl észrevette ezt, és amikor kijött, mosolyogva megállt, hogy le tudjuk őt fény-képezni. Aztán balra fordult, és kezében egy esernyővel, zsebében az akkor vett felvágot-tal, eltűnt az utca forgatagában. Egyszerű volt. Talán a tiszoraiért ugrott le a kancellári palotából? Vagy a felesége küldte le? Az egész találkozás két-három perc alatt zajlott le. Tu-dom, hihetetlennek tűnik, de mégis így volt.

Bonn után Kölnbe mentünk, majd az Aacheni Dómot néztük meg. Éjszaka volt, mikor fáradtan, elcsigázottan megérkeztünk Leidenbe, ahol már nagyon vártak minket. A hollandok is nagy izgalommal és várakozás-sal tekintettek a csereakció elé. Igaz, nem a mi csoportunk volt az első Kelet-Európából, mely eljutott a Leideni Egyetemre. Néhány évvel ezelőtt egy lengyel, majd egy román csoport jött itt. A legújabb kor magyar diák-ságát előttünk az ELTE Bartók Béla Kórusa képviselte, 1981-es vendégzereplése alkalmá-val.

Vendéglátóink saját kollégiumi vagy albér-leti szobáikban helyezték el minket. Ez azt jelentette, hogy kempingágyon, gumimatrac-on vagy egyéb pótyágon aludtunk. Sokan közülünk jobb körülményekre számítottak. Reggeli és uzsonnára a szállásadó készített. Bár vendéglátóink közül volt, aki néha meg-feledezett erről. A program azonban rendki-vül gazdag volt. Sokat láttunk, sok helyen voltunk, de sajnos kevés idő maradt szabad sétálgatásra, közvetlen információ szerzésre. Az első két nap az 1574-ben alapított

Leideni Egyetemmel ismerkedtünk

meg. Épületeinek nagy része a XVI. század-ban épült. A jól felszerelt, tiszta, fehérre festett, puritán tantermek még most is a XVI. század légkörét árasztják. A dísztermek bú-torzata is a XVI—XVII. századból való. A tanácsterem falát teljesen beborítják a hí-resse vált egykori diákok, tanárok, rektorok portréi.

Hosszabb időt töltöttünk az egyetem könyv-tárában, amely körülbelül másfél millió kö-tetet tartalmaz. A középkori kódextól a leg-újabb kori újságokig szinte minden megta-lálható.

Még érdekesebb volt a Hágában levő Nem-zeti Levéltár, ahol a könyvek, illetve a lég-kör portalanításáról és a megfelelő páratal-mról klimatizáló berendezés gondoskodik. Itt már érkezésünkkor nagy meglepetés fogad-tott. Egy nagy asztalra kitétték a legérde-ke-sebb magyar vonatkozású dokumentumokat. Kézrel irt latin és magyar nyelvű középkori iratokat lapozhattunk, láthattuk Rákóczi, Hu-nyadi és Horthy Miklós aláírását. Kezünkbe vehettük a westfáliai békeszerződés egy ere-deti példányát és számos más dokumentu-mot, tenyérnyi nagyságú pecsétet.

Utazásunk szakmai jellegéhez tartozik még az a négy előadás, melyet a Leideni Egyete-men tartottak nekünk. Valójában a négy kö-zül csak az első, a holland—magyar törté-nelmi kapcsolatokkal foglalkozó beszámoló volt igazán érdekes. A Leiden város demog-rafiatörténetéről, valamint a holland törté-nelmunkokról és a történelemoktatásról szóló előadások nem tarthattak igényt nagy érdeklődésre. Az utóbbi két előadás tartal-ma alatt hallható beszélgetésre, zúgásra vagy akár a frissen vett képeslapok megírására azonban mégsem lett volna szükség. Az elő-adók témái iránti közönynek nem lett volna szabad ily szembevetőn megnyilvánulnia.

Nagyobb érdeklődésre tarthatott igényt a történelmi materializmusról szóló előadás. Előadónk azt fejtette ki, hogy véleménye sze-rint

miért nem tudományos elmélet a marxizmus.

A körülbelül egyórás fejtegetést magyar rész-ről számos hozzászólás követte. Igazi pár-be-széd azonban nem alakulhatott ki, hisz sokan közülünk provokációnak minősítették a szá-munkra szokatlan elemeket is tartalmazó elő-adást. Így aztán közös alap hiányában egy helyben topogtunk.

A kulturális programok, akárcsak az elő-adások, szintén nem váltottak ki osztatlan el-ismerést a csoportunkban. Hágában balett-előadáson, Amszterdamban a Rijks Múzeum-ban és egy zongoraesten voltunk. A legna-gyobb élmény talán mégis a világhírű Hei-neken sörgyár megtekintése volt. Itt az alap-anyagtól a végtermékig az emberi kéz érin-tése nélkül gyártják a sört. Minden automa-tizált. Az óriási csarnokokban csak egy-két munkás lézengett. Az ő feladatuk volt a gyár-tási szakaszok ellenőrzése. A tiszta, csillogó gépek, épületek láttán vaikai felsőhajtott.

„Ez egy szellemgyár”.

Igaza volt. A gyár épületei között fák, bok-rok, fű mindenütt. Ipari víz gyanánt egy pa-tak is csörgedezett, melyben kacskák úsztak, míg a parton csirkék kapirgáltak. És mind-

ez a gyár kapuin belül. A vizet 95 százalékos-ra tudják megtisztítani.

Holland vendéglátóink igazán kitétek ma-gukért. Minden este volt valami közös pro-gram. Nemezszer egzotikus éttermekbe is elvittek, míg máskor a kollégiumban vagy egy holland vendéglátónknál jöttünk össze. Beszélgetésre, véleménycserére tehát sok le-hetőség volt. Így tudhatunk meg sok min-dent a holland egyetemisták életéről, lehetőségeiről, szervezeteiről.

A Leideni Egyetem diákszervezeteit szinte lehetetlen áttekinteni. Érdekvédelmi szerveze-tek, politikai, egyházi és sportszervezetek megszámlálhatatlan sokasága befolyásolja, formálja az egyetemi életet. A legnagyobb politikai hatalom az egyetemi tanács kezében van. Tagjai egyenlő számban kerülnek ki a hallgatók, tanárok és a független szakértők sorából. Ők döntenek minden lényeges kér-désben. Ők osztják el a rendelkezésre álló pénzt, részt vesznek a tananyag összeállítás-sában és ők döntenek egy-egy kinevezésről is. Az egyetemi tanácsnak kari, sőt a szakok szintjén is vannak szervezetei, melyek tag-jai ugyancsak választás útján rekrutálódnak. A kari és a szaktanács természetesen csak a kari és a szak ügyében illetékes.

Választás minden évben van. A szocialis-ták, marxisták, liberálisok és kereszténydemokraták jelöltjeire lehet szavazni. De bárki alakíthat pártot, vagy ha jobban tetszik, in-dulhat párton kívül is. Különválasztják az egyetemi tanács diák, tanár és szakértő tag-jait.

A különböző pártok politikai elképzeléseit alapvetően két csoportra lehet osztani. A bal-oldal (szocialisták, marxisták) az egyetem politikai állásfoglalására és a hallgatók politikai célok érdekében történő mozgósítására koncentrálnak. Ők vannak az új amerikai raké-ták telepítése ellen. A konzervatívok nem az egyetem közösség- és politikaformáló jel-legét szeretnék erősíteni, hanem az oktatási kérdésekre helyezik a hangsúlyt. Általában támogatják a Reagan-féle nullamegoldást, bár sokan közülük a hagyományos fegyve-rek fejlesztésével szeretnék biztosítani az eu-rópai egyensúlyt.

De az igazat megvallva, a mostani diáksá-got nem nagyon érdekli a politika. Még az egyetemi politika sem. A hallgatók inkább klubokba, mint pártokba tömörülnek. A Lei-deni Egyetem hallgatóinak nagyobb részét öt klub foglalja magában. A Minervába és a Quintusba általában a felső rétegek gyerme-kei lépnek, és politikailag a konzervatívok-hoz tartoznak. A baloldali befolyása alatt van a Catena és a hajdan protestáns SSR. A munkásság és a középosztály gyerekei tartoz-nak hozzájuk. Az egykor katolikus Augusti-nus a két nagy tábor között ingadozik.

A különböző klubok tagjai még

öltözködésükkel is elkülönülnek

egyástól. Egy Minerva-tag sohasem járna farmerban, de még kordbárony nadrágban sem. Ezt a viseletet a baloldali klubtagnak hagyja meg. Egy Minerva-lány mindig sötét és lapos cipőben jár. Mélyen kivágott, nagy-mintás, túl élénk ruhát sohasem vesz fel. A Minerva-fiú öltönyben jár és keskeny nyak-kendőt hord, ellentétben a Catena-taggal, aki a széles nyakkendőt kedveli. Vendéglátóink nagy része a két konzervatív klubhoz tarto-zott.

Magyarországról — főleg a lányok — ke-zeset tudtak. Sajnos, Kelet-Európa, így a mi hazánk is nagyon távol van a nyugati ifjú-ságtól. Magyarországot legfeljebb csak repül-őről látták Görögországba menet. Ottlétünk utolsó éjszakáján az olasz étteremben kér-deztem meg őket, vajon mi a véleményük a magyarokról, azok után, hogy megismertek minket.

„Kicsit lassúak, szervezetlenek. (Utalás volt ez a megbeszélte találkozásokról való rendszeres elkésésekre, melyek részben a fe-zsített program miatti fáradtságából eredtek.) De alapvetően vidám, barátságos, kedves em-berek.”

Hajnali három óra volt, és a református diákegyesület klubjában még bőmből a disz-kó, amikor elindultunk Leidenből. Nehéz volt a búcsúzás. Reggel 9-kor már Köln bel-városában sétáltunk. Az éjszakát München-ben töltöttük. Volt, aki aludt, míg a frisse-bek az éjszakai Münchennel ismerkedtek. Az érdekesebb házak, műemlékek még hét-köznap is ki vannak világítva. A színes rek-lámok kavalkádjá egész éjjel villog. Úgy látszik, itt nem a közvilágítással takarékos-kodnak.

Másnap reggel folytattuk utunkat Salzburg felé. Ikarus buszunk 100—120 km/h-val rep-ült, mégis könnyedén húztak el mellettünk Audi, Mercedesek, a négy-, hat-, nyolcsávós autópályákon.

Salzburgban csak két óránk volt városné-zésre. Engem egy jól ellátott, jól karbantar-tott Sopronra vagy Kőszegre emlékeztetett. Látványosság itt is volt elég. Középkori han-gulatót árasztó utcák, régi kovácsoltvas cég-táblákkal díszített házak, patinás templomok — ez Salzburg az első pillantásra.

Bécs felé menet a Melki Kolostornál is megálltunk. Amely arról nevezetes, hogy több mint fél óráig kerestük, míg végre meg-találtuk, bár egy domb tetején van.

Bécs külvárosi házai már emlékeztettek Budapestre. A belváros, az Opernring, a Kärtnerstrasse és a Graben is csak éjjel 12-ig úszott fényárban. Nagypéntek lévén, ehall-gattak az utcai zenészek és sokak bánatára

a mozik is zárva voltak,

így aztán éjszaka Rapcsák tanár úr vezetésé-vel Bécs történelmi épületeivel ismerked-tünk meg. (Stephans dóm, Burg.) Az utolsó séta a Kärtneren, utolsó hamburger és az utolsó fillérek elköltése a Gerngros nagyáru-házban, ez volt a program.

Fél kettőkor indultunk haza Budapestre. Este hatra már itthon is voltunk. Nagyszerű út volt.

(Holland vendéglátóink ugyancsak sikeres magyarországi látogatására április 8—15. kö-zött került sor.)

Stark Tamás

Esettanulmány a demokráciáról

A Gödöllői Agrártudományi Egyetem lapjában bukkantunk az alábbi, igen ismerős ítésvál-tásra. A Fórum élé című cikk-ben a felsőoktatási rendszer modernizálásának általános kérdéseiről és a GATE konkrét viszonyairól írt —ottó—

A vizsgázókat tanszék megvizsgálta a cikk felvetéseit, erről a Mezőgazdasági Mérnök egy későbbi számában ír a tan-szék három oktatója.

Mellőzzük a tantárgyakra vo-natkozó részleteket, a cikk ál-talános reagálását idézzük:

„Veszélyesnek tartjuk név-telen hallgatók, szándékosan sértő hangon megírt nyilatko-zatait egyetemi újságunk cí-moldalán, kommentár nélkül leköszölni. Így olyan hallgatói csoportok kaphatnak hangot, akiknek véleménye nem tükr-özi a tisztességes, szorgalmas hallgatók nézetét. Ez az újság szerkesztési problémájaként is fölvetődik.”

A tekintélyelv és a tanári kar lejárata a jelenlegi tár-sadalmi helyzetben sem előre-vívó eljárás.”

A szerkesztőség a következő megjegyzést fűzte a válaszhoz:

„Örülünk, ha a következő számunkban az mg. kar III. évfolyama állást foglalna az ügyben, hogy a „Fórum élé” című cikk, amely szerzője áll-ítására szerint egy közösség nevében íródott, mennyire fejezi ki az évfolyam „tisztességes, szorgalmas” tagjainak véle-ményét. Szerkesztőségünk csu-pán annyit fűz hozzá a tan-szék oktatóinak reagálásához, hogy bár a „Fórum élé” hangneme kétségtelenül éles, sőt itt-ott talán valóban sértő volt, véleményünk szerint egy-egy tárgy, illetve az azt okta-tó bírálata nem azonosítható az egyetem tanári karának le-járatásával.”

A tanszék válaszára a hall-gatói pártlapszervezet három pártcsoportja reagált:

„Az oktatás fejlesztésének helyes irányát abban látjuk, hogy ha a jelenlegi óraszámot

értelmesen, korszerű és fontos ismeretekkel tudják kitölteni, maradjanak az órák, ha nem, csökkentsék a számukat. Tu-domásunk szerint a tanszék már tett lépéseket a problé-mák megoldására. Az újság nyilvánossága előtt is felaján-ljuk ehhez segítségünket.”

A tanár-diák kapcsolat alapja az együttműködés. Kö-zös célért dolgozunk: azért, hogy a diák minél több és korszerűbb ismeretanyagot sajátítson el. Nincs könnyű dolga a tanárnak, nemcsak oktatnia, de nevelnie is kell a fiatalokat. Meg kell tanítani őket egyebek közt a helyes vé-leményalkotásra, és arra is, hogy ha kialakult a vélemény, azt milyen formában helyes előadni.

A hallgatói vélemények to-lmácsolásában fontos szerepük lenne a tanszéki összekötők-nek. Sajnos, még mindig nem tölti be funkcióját ez a rend-szer. A diákok sokszor nem megfelelő embert választanak, máskor a megfelelő ember eleve lehetetlen helyzetbe ke-rül. Egyes oktatók igyekeznek olyan légkört teremteni, ami közel sem tekinthető konst-ruktívnak. Ilyen tanszék-re lasszóval kell összekötőt ke-riteni. Szép feladat képviselni az évfolyamot, de mindenki le akar vizsgázni!

Egy tanszék, amelynek leg-főbb feladata az oktatás, nem kérdőjelezheti meg a tananyag fejlesztésének, korszerűsítésé-nek szükségességét. Ha mégis megkérdőjelezi, akkor meg- van, miért háborognak az év-folyamok már oly régóta.

Amikor a cikkben felvetett etikai problémákról beszélget-tünk, egy kicsit tanácstalanok voltunk. Hogy lehet a diák-ság — helyenként éles, de a maguk „útszélességében” is jo-gos — észrevételeit ilyen

módon kezelni? Ha a huszon-éves, „éretlen” hallgatóktól elviselhetetlen az ilyen hang, akkor mit mondhatunk arra, hogy tapasztalt, képzett okta-tók eleve megkérdőjelezzik azok tisztességét, szorgalmát, akik őket kritizálni merésze-ltek. Véleményünk szerint „a jelenlegi társadalmi helyzet-ben” és sem „előrevívó eljá-rás”. Sajnos, nálunk az embe-rek — akár hallgatók, akár tanárok — nincsenek hozzá-szokva a kritikához. Pedig sértődések helyett mennyivel hasznosabb lenne a konzek-venciák levonása.

Támogatunk minden jobbító szándékú írást. Elsődleges-nek az igazságtartalmat tart-juk, és nem a hangnemet. Bár a „Fórum élé” című cik-keket korántsem tartjuk annyira sértőnek, mint a tanszéki válasz szerzői, elismerjük, hogy a további együttműkö-désnek nem ez a hangneme. Az ilyen hangvételű állásfog-lalások a figyelem felkeltésé-re, egy folyamat elindítására alkalmasak. A közös munká-hoz mi is más hangnemet tar-tunk helyesnek, és várunk el.

A szocialista újságírásban nagy jelentőséggel bír a szab-dal véleménynyilvánítás. Az újság a demokrácia egyik fontos fóruma, még ha ennek nem is minden vezetőnk örül — egyetemünkön és másutt sem. Újságunknak nem „szerkesz-tési problémája”, hanem KÖ-TELESSÉGE (!) az ilyen és hasonló írások megjelenítése. Az újságíróknak fokozottan fogékonyan kell reagálni a környezetében felmerülő prob-lémákra, s elő kell segítenie azok megoldását. A tekintély-ről pedig csupán annyit: ha az szakmailag és emberileg meg-alapozott, nem lehet egy új-sággal lerombolni.”

Nagy sikerrel szerepelt április 29-én az Egyetemi Színpadon az MKKE táncgyűjtése Holt tenger című műsorával, amely-ben töredékeket mutatott be a Mezőség népének életéből. A felvételeket Gyarmati István készítette.

Színpadon a táncgyűjtés

Előrelépés – erős külső korlátok között

A KISZ Budapesti Universitas Bizottsága májusi ülésének két legfontosabb témája az EFIN értékelése és a KISZ KB felsőoktatási határozata teljesülésének vizsgálata volt.

Az egyetemi-főiskolai ifjúsági napok az Universitas idei legfontosabb, sok ezer embert megmozgató kulturális és politikai rendezvénysorozat voltak. A rendezvénysorozat színvonalas és sikeres volt, azonban eredeti célját, az egyetemi-főiskolai réteg egységének erősítését, a koncentrált kulturális-politikai fesztivál jellegét csak részben sikerült elérnie. A politikai fórumok és a három előadásorozat — egy kivétellel — egyértelműen pozitív visszhangot váltottak ki; a mai magyar társadalom politikai, gazdasági reformfolyamatait elemző pódiumvita magas színvonalú volt és több érdeklődőt érdemelt volna; a politikai tanácskozás a mai magyar egyetemi, főiskolai diákság feladatairól nem teljesen váltotta be a reményeket. A politikai tanácskozás hozzászólói igényelték az egyetemi és társadalmi reformokat, az ezekben való részvételüket, a köznevelődési centrum és a felsőoktatási réteglap kialakítását, a réteggöszhang növekedését, a KISZ-en belül, illetve kívül rétegszervezetek, rétegszerveződések létrehozását, a KISZ más szervezetekhez való viszonyának tisztázását. A sokszínű kulturális rendezvények

többsége is színvonalas, sikeres volt. A propaganda kívánalmát hagyott maga után, különösen a KISZ KB lapjai nem nyújtottak segítséget. Összességében dicséret illeti az EFIN szervezőit. Hasonló rendezvényekre a jövőben is szükség van.

Az Universitas ezután az egyetemi és főiskolai ifjúsági mozgalmi munkájának korszerűsítéséről szóló 1982. áprilisi KISZ KB-határozat végrehajtását értékelte. A réteg egészét tekintve a határozat lendületet adott a KISZ-szervezetek tevékenységének — alapítja meg az Universitas Bizottság.

A határozat kiemelten foglalkozott a KISZ politika alakító szerepével és a társadalmi és intézményi folyamatokban való cselekvő részvétel igényét fogalmazta meg. A nagyobb egyetemeken és néhány főiskolán e téren előrehaladás tapasztalható, markánsabban jelennek meg a KISZ által képviselt hallgatói érdekek, azonban sok helyen még nem tekintik megfelelően partnernek a KISZ-t és a pártszervezetek is kevés támogatást nyújtanak e téren. A KISZ-aktív bekapcsolódott az oktatáskorszerűsítési munkálataiba, több intézményben annak fő ösztönzőjévé vált. A felsőoktatási reform megvalósításának folyamata azonban lassult, ami hátrányosan érintette az aktív KISZ-szervezet

teket, a helyi és országos ügyekben való beleszólás eredményességét kérdőjelezi meg ezzel. Az 1981-es helyi és ágazati ifjúsági parlamentek intézkedési terve végrehajtásának akadozása is ezt eredményezi. Ugy tűnik, hogy az állami vezetés érdeklődése nem megfelelő ezen a téren. Az oktató-nevelő munka hallgatói véleményezése hasonló problémákat vet fel, még nem beszélhetünk a véleményezés általános elterjedtségéről, az előítéletek csökkenéséről.

Az új ösztöndíjrendszer kidolgozásában a KISZ pozitív szerepet játszott. Az érdekvédelem terén felemás eredmények születtek, míg egyre inkább mód van a különböző elképzelések megjelenítésére, addig a különböző fórumok gyakran nem a döntéshozatali valóságos szintereit, a nem kellő nyilvánosság nehezíti a részvétel megítélését, és a nem megfelelő képviseleti lánc hiányában a képviselőknek gyakran mintegy „ki kell találniuk” a diákok érdekeit, hogy közvetíthessék az állami vezetést felé. A KISZ-szervezetek nem fordítottak kellő figyelmet a politikai, a propaganda-munkára, inkább sikeres tevékenységükkel akarják a bizalmat visszaszerezni.

Az alapszervezetek egyre kevésbé véleménycentrumok, azonban kísérletek folynak az alapszervezeti struktúra és különböző új szerződési formák kidolgozására. A rétegtaná-

csók és más az együttműködést szolgáló intézmények eredményesen működnek, ugyanakkor további erőfeszítések szükségesek a rétegtanúság erősítéséhez, a főiskolai réteglap megvalósításához. A kollégiumok, a diáksport fejlesztésében kevés az előrelépés. A TDK-mozgalom jelenlegi helyzete megoldatlan, a KK-munkák szabályzata nem ösztönzi az oktatókat arra, hogy a hallgatókat érdemben bevonják a tudományos tevékenységbe. A köznevelődés értelmiségi szocializációs szerepe számos hiányszóval terhelt, a nehéz feltételek között dolgozó hallgatók és köznevelődési titkárságok azonban a problémák ellenére sok népszerű, tartalmas programmal segítik a hallgatók kulturális fejlődését, szélesítik a közéleti cselekvés színtereit. Az öntevékeny hallgatói csoportokhoz való viszony tekintetében a KISZ-ben komoly eredmények születtek, fejlődött az együttműködés.

A fiatal oktatók, dolgozók fizetése, megbecsültsége, lakáshelyzetük javítása szükségessé teszi a szakszervezetekkel való jobb együttműködést, a nem hallgató KISZ-tagok helyzetének fokozottabb figyelemmel kísérését. Az új ösztöndíjas rendszerrel kialakult helyzet problematikusá teszi az oktatói utánpótlást is — értékelte az Universitas.

Az Universitas bizottság végül meghallgatta a KISZ XI. kerületi bizottságának jelentését az egyetemi-főiskolai KISZ-szervezeteket irányító tevékenységéről, majd elfogadta 83-84-es munkatervét és egyéb ügyeket tárgyalta.

Fotó: Gyarmati István

Aggódalmak egy áltreform lehetősége miatt

Minden bizonnyal utolsó e tanévi ülést tartotta a koordinációs fórum május 5-én.

A tervezett két napirendi pont közül az egyik, a kollégiumok helyzetének megbeszélése elmaradt, mert az ehhez szükséges írásos előterjesztést a nyomda nem tudta időben elkészíteni. Szilvássy György, a KISZ-bizottság titkára jelentette be az egyedül maradt programot, az egyetemi vezetés oktatási reformtervezetének kivonatát és a tervezet-höz fűzött KISZ oktatási munkabizottsági véleményt tartalmazó előterjesztés megvitatását.

Branyiczki Imre, a KISZ oktatási munkabizottság vezetője elmondta, hogy a munkabizottság most nem kívánt átfogó, az állami tervezet helyettesítő koncepciót adni, ragaszkodott az utóbbi problémaköréhez, véleményezte azt.

Nehezen születtek meg a kérdések és megjegyzések az előterjesztéssel kapcsolatban. Forrai István (KISZ-biz.), felhívta a figyelmet az előterjesztés utolsó bekezdésére, amely felkéri a koordinációs fórumot, hogy foglaljon állást az előterjesztéssel kapcsolatban, és ha nincs senkinek korrekciós javaslata, akkor ezt a véleményt juttassák el megfelelő fórumokhoz.

Horváth László (KISZ-biz.) az egyetemi irányítási mechanizmus korszerűsítését hiányolta mind a tervezetből, mind a munkabizottság véleményéből.

A résztvevők megegyeztek abban, hogy az állami nyelv- vizsga általános megkövetelése

sére vonatkozó passzus csak elvi követelmény legyen. Nem lehet az egyetemi évek alatt az általános és középiskolai nyelvi képzés egyoldalúságai miatt hátrányokat szenvedett diákokat pótlásra, irreális pluszkövetelmények teljesítésére kényszeríteni!

Montvai Péter (terv. gazd. szak) és Horváth Gyula (KISZ-biz.) aggódalmiakként adtak hangot. Nem lehet a reform-elképzelésnek sikere, mert az szükségképpen a tanszék helyzetét, esetenként országszerte csökkenést jelent, amit ezek meg fognak akadályozni. Az olyan elképzelések, amelyek csupán a szakok számának változtatásával, átkeresztelésükkel operálnak, semmire sem vezetnek.

A Művelődési Minisztérium igyekszik az egyetemi fórumok megkerülésével külön utakon (bizonyos személyek felkérésével) oktatási reformelképzeléseket gyűjteni. Kérdés, hogy ezzel a módszerrel nem maradunk-e ki a reformok megfogalmazásából?

Szilvássy György és B. Kiss Tamás az utóbbi problémával kapcsolatban elmondta, hogy a minisztérium számos szakértői véleményt kér, tájékozik, itt speciál döntéshozókészítésről van szó, nem az állami, ifjúsági fórumok megkerüléséről.

B. Kiss Tamás az előterjesztés általános vonásait tartotta kihangsúlyozandónak. Semmilyen adminisztratív követelmény növelése nem érdeke a hallgatóknak, ha az nem jár együtt a teljesítéshez szükséges feltételek megteremtésével. Az új-keletkezések csök-

kentése így nem indokolt. A szakosítást kicsit későbbre rakni, némileg változtatni az alapozó tárgyakon, ez nem jelentene reformot. Az alapvető érdekeltviszonyok változtatása szükséges, amíg az oktatók és hallgatók nem érdekelték a teljesítményük növelésében, addig nem lehet szó érdemleges változtatásról.

Majd egyetértő hozzászólások következtek. A dolgozni akaró kisebbség szakkollégiumokba, klubokba szorult, az egyetemre csak akkor jár, ha ez feltétlenül szükséges. Alapvető az a szemlélet a diák részéről, hogy minél kisebb erőfeszítésért legyen papírja; az oktató részéről az, hogy amíg nem tanítok, addig nem is kérek vissza semmit.

Branyiczki Imre összefog-

lalója rövid volt. A munkabizottság igyekszik felhasználni a fórumon elhangzott megjegyzéseket, megpróbál saját gondolatmenet mentén is állást foglalni a reformanyagokkal kapcsolatban.

Szilvássy György elmondta, hogy a KISZ-bizottság nyári táborában szó lesz az oktatási reformról — mint ahogy minden lényeges problémáról az egyetemi közélet minél szélesebb rétegeinek részvételével, tette hozzá B. Kiss Tamás, és felkérte a különböző tevékenységi területek képviselőit, hogy vegyenek részt a következő évnek e közös előkészítő eseményén.

A koordinációs fórum végül tájékoztatót hallgatott meg a május 7-i békemenetről, s eközben kiderült, hogy a fórum időpontjára még nem sikerült sajátos, a hallgatók köréből származó jelszavakat összegyűjteni.

K. S.

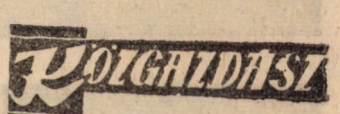
Konferencia a korszerűen vezetett és szervezett vállalatról

A Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság — MTE SZ tagja — 1983. május 6-án és 7-én Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezete (ÉFÉDOSZ) székházában Budapesten konferenciát rendezett. A konferencia célja: a változó környezethez a gyorsabb, a rugalmasabb alkalmazkodást elősegítő vezetői magatartásformák, szervezési és fejlesztési megoldások, módszerek megismerése, a jó megoldások elterjesztésének elősegítése. A konferencián azokat a vállalatvezetői és -szervezési módszereket mutatták be, amelyek a műszaki haladás, a közgazdasági racionalitás és emberi viszonylatok követelményeit érvényesítik.

A célból adódó időszertű ten-nivalókat a konferencia plenáris ülésén és szekcióiban hatvan hazai és külföldi (bolgár, cseh, jugoszláv, lengyel, NSZK, szovjet) előadó, több mint hatszáz ipari, építőipari, mezőgazdasági, kereskedelmi, közlekedési szakember jelenlétében és aktív közreműködésével négy szekcióban fejtette ki és vitatta meg.

„A vállalatvezetés rugalmas alkalmazkodása a változó környezethez” című szekcióban a célmeghatározás és -tervezés, a vállalati termék- és marketingpolitika kialakítása, a versenyképesség és rugalmasság, a minőségi- és műszakiszínvonal-fejlesztési témákat; „a vállalat rugalmas működésé-

nek korszerű megszervezése” című szekcióban, centralizáció és decentralizáció megoldásait, a vállalati szervezetek korszerűsítésének előnyeit és problémáit, valamint a minőségbiztosítási információs és kommunikációs rendszerek gyakorlati megoldásait ismertették. A harmadik szekcióban a „rugalmas új vállalkozási formák szervezésének, működésének tapasztalatait, szervezési problémáit és eredményeit”, s végül a negyedik szekcióban „az alkotó vezetési rendszer kibontakoztatásának módszereit, eszközeit és lehetőségeit” tárgyalták meg.

A Marx Károly
Közgazdaságtudományi Egyetem
Lapja

Felkészítette:
FARKASINSZKYNE HALAY EDIT

Szerkesztőség:
1093 Budapest IX., DIMITROV TÉR 8.
Telefon: 174-548

Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat
Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.

Feladás iránt:
TILL IMRE
igazgató

83-2203. Szikra Lapnyomda,
Budapest

Feladás vezető:
CSÜNDÉS ZOLTÁN
vezérigazgató

Helyreigazítás

Lapunk előző számában sajnálatos nyomdáhiba folytán a „Történelmünk legvitatóbb szakaszáról” című cikkből kimaradtak az interjúalany javításai. Az interjúalany: a két TDK-dolgozó témájának érdekessége miatt kértem fel a beszélgetésre. Hangsúlyozom, az interjúban nem magukra a TDK-dolgozókat vonatkozóan tettem fel kérdéseket, hanem ezek kapcsán, mint jóakarató érdeklődő kíváncsi voltam gondolataira történelmünk második világháború utáni szakaszáról.

A beszélgetés után elkészült a cikk első változata és ezt le is gépeztük a szerkesztőségben, aminek ebben a formában való közléséhez az interjúalany nem járult hozzá. Ezt kijavítottam, pontosítottam. Ezt a második végleges változatot szerkesztőségünk lapzártá után adta le a nyomdának, ahol ez a példány elküldött és mégis az első változat jelent meg. Ezért közöljük a két változat közötti különbségeket.

... a kiszgádpárt szétrombolásának fő oka szerintem, amely miatt mástól év alatt kétféle szavazatot veszett, a párt heterogenitása volt.” Ehelyett a pontos változat: „A kiszgádpárt szétválásának fő oka szerintem, amely miatt mástól év alatt kétféle szavazatot veszett, az erőviszonyok eltolódása a baloldal javára, ehhez hozzájárult természetesen a párt heterogenitása is.”

„47 elejtől az FKGP sajtója elhallgatott” helyett „47 végétől, 48 elejtől az FKGP sajtója gyakorlatilag elhallgatott”. ... hisz a politikai hatalom már 1947-ben eldőlt” — itt is kimaradt a „gyakorlatilag” szó. „Ebbe beletartozik az is, hogy valamely párt olyan erős, hogy ereje tudatában akár jogtalanságot is elkövet, félreghatja a játékszabályokat”, helyett „az erőviszonyok persze jelentkezhetnek úgy is, hogy egy párt félreghatja a játékszabályokat és a jogtalanság eszközeihez fordul.”

„Sok közös vonást találtam az 1945-47 közötti Magyarország és Németország politikai rendszere között” helyett „... történelmi körülmények között”. Végül: „A társadalom végig gondolatát” helyett „újrágondolását”.

Róza Iván